

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
круглого столу**

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ: СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЄ

присвяченого

**30-річчю заснування
ВНЗ «КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»**

28 січня 2021 року

**«Хай-Тек Прес»
Київ–2021**

УДК 65.011

Д 44

Редакційна колегія:

Черевань І.В., ректор ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», кандидат економічних наук, доцент;

Бородіна О.М., проректор з науково-педагогічної роботи ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», кандидат економічних наук, доцент;

Левківська Г.П., проректор з гуманітарної освіти та виховної роботи ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»;

Безпаленко О.В., завідувач кафедри фінансів ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», кандидат економічних наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою Радою ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», протокол № 6 від 25.02.2021 р.

Д 44 **Діджиталізація бізнесу: сьогодення і майбутнє.** Збірник матеріалів круглого столу (м. Київ, 28 січня 2021 року). К.: «Хай-Тек Прес», 2021. 88 с.

ISBN 978-966-910-043-6

Збірник наукових праць, присвячено актуальним питанням діджиталізаційних процесів у суспільстві й економіці. Рекомендовано для науковців, аспірантів, молодих вчених.

УДК 65.011

ISBN 978-966-910-043-6

© КУРВ, 2021
© «Хай-Тек Прес», оформлення, 2021

ЗМІСТ

Вступне слово ректора ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», к.е.н, доцент ЧЕРЕВАНЬ Ірини Вікторівни	6
Вітальне слово проректора з гуманітарної освіти і виховної роботи ВНЗ «Київський університет ринкових відносин» ЛЕВКІВСЬКОЇ Галини Петрівни.....	8
Вітальне слово декана факультету бізнес-адміністрування та права доктора філософії в галузі економіки ВНЗ «Київський університет ринкових відносин» СЕМЕРЕЙ Жанны Вікторівни	9
БЕЗПАЛЕНКО Ольга Володимирівна Цифровізація підприємницької діяльності.....	11
ГРОХОЛЬСЬКА Діана Станіславівна, КОРНІЄНКО Антоніна Петрівна Інтеграція бізнесу на світовий ринок.....	16
ЗАДОРЖНЯ Віта Аатоліївна Цифровізація бізнесу: необхідність та основні проблеми її впровадження.....	21
ЗАДОРЖНЯ Марія Іванівна, ЗАДОРЖНЯ Віта Анатоліївна Організація бухгалтерського обліку: інформатизація та комп'ютеризація...	26
КОЛЕСНИКОВА Валентина Лінушевна Бізнес і фінансові ринки: взаємовідносини та розвиток.....	31
КОЛОДЯЖНА Вікторія Олександрівна, СОВА Олена Юріївна Фінансова безпека банківської системи України в умовах діджиталізації	37
КОРНІЄНКО Антоніна Петрівна Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнесу	40
КРАВЧЕНКО Анна Станіславівна Перспективи розвитку фінансового ринку України у векторі цифрових імперативів	45

KUZNIETSOV Kyrylo O., SOVA Olena Yu. Paradigm of digital economy development in Ukraine	49
КУТОВИЙ Роман Євгенійович, КОРНІЄНКО Антоніна Петрівна Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України	52
ЛЕВКІВСЬКИЙ Іван Богданович, БОРОДІНА Олена Михайлівна Інноваційні інструменти фінансового механізму організації міжбюджетних відносин	57
МИЧАК Наталія Олександрівна Організація електронного документообігу в практиці суб'єктів господарування	62
LISOVA Anastasiia V., SOVA Olena Yu. The state support for agricultural insurance in Ukraine: current progress and future prospects	67
ПРИЩ Тетяна Сергіївна, МУСІЄНКО Олена Вікторівна Вплив діджиталізації на рівень розвитку економіки	70
SOVA Olena Yu. Post-pandemic future development of the world economy and the economy of Ukraine	73
CHUBANOVA Maryna S., SOVA Olena Yu. Digitalization as the key to the success of modern agribusiness	77
УВАРОВСЬКИЙ Руслан Дмитрович, БОРОДІНА Олена Михайлівна Інноваційні технології на сучасному підприємстві	81

АКТУАЛЬНІСТЬ КРУГЛОГО СТОЛУ «ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ: СЬОГОДЕННЯ ТА МАЙБУТНЄ»

Україна перебуває на етапі становлення та розвитку діджиталізації, яка прийшла на зміну епосі ІТ-індустрії. Цифрові трансформаційні процеси змінюють не тільки економіку, а й суспільство в цілому.

Діджиталізація бізнесу передбачає зміну комунікацій, бізнес-ідей, бізнес-моделей, бізнес-функцій компаній, переосмислення бізнес-підходів до виробництва, постачання, реалізації продукції (робіт, послуг), до маркетингової діяльності та прийняття управлінських рішень і призводить до глибокої їх інтелектуалізації, роботизації, інформатизації, нарощення цифрових технологій та інновацій.

Ефективне успішне впровадження Індустрії 4.0 (Industry 4.0) як основної платформи у нових технологіях на виробництві, засноване в Німеччині, є вектором розвитку суспільства в цілому. Від того, настільки швидко будуть освоєні нові технології в цивілізованому світі, залежить пришвидшення настання етапу економічного поглиблення в умовах жорсткої світової конкуренції.

Неготовність законодавства, нормативно-правової бази, несформованість чітких місій, позицій українських компаній, недостатня проінформаність кадрового потенціалу та керівного складу в перевагах і нових можливостях, незбалансованість бюджетів компаній і проблеми матеріально-технічного та фінансового забезпечення є викликом і перешкодою у розвитку національної цифрової трансформації в просуванні у світове діджитальне середовище.

ВСТУПНЕ СЛОВО РЕКТОРА ВНЗ «КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Упродовж останнього десятиліття розвиток цифрових технологій забезпечує значні можливості щодо створення та застосування інформаційних ресурсів під час підготовки майбутніх фахівців, тому організація освітнього процесу все більше й більше базується на цифровій освіті.

Цифрова освіта — це освіта, яка головним чином функціонує за рахунок цифрових технологій, тобто електронних транзакцій, які реалізуються шляхом використання Інтернету. XXI століття — це час великих перетворень, становлення інформаційного суспільства, пришвидшеної інновацізації та мережових зв'язків.

Електронні, мультимедійні підручники та посібники, інтерактивні комплекси, цифрові вимірювальні лабораторії — це все сучасна освіта. Закон України «Про освіту» визначає електронний підручник (посібник), як електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів і забезпечує інтерактивну взаємодію. Закон також передбачає використання в освітньому процесі електронних версій підручників, мультимедійних навчальних ресурсів, публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів у мережі Інтернет.

Основним ресурсом цифрової освіти у закладах вищої освіти має стати інформація. Цифровізація освіти вже зараз змінює традиційну систему освіти у напрямі формування її нової якості, як-от:

- збільшується кількість віртуальних освітніх платформ;
- один електронний ресурс може бути використаний багато разів для надання різних за змістом освітніх послуг;
- упроваджуються нові технології в освіті та цифрові освітні платформи, які надають послуги.

Головні чинники, що визначають якісний розвиток інноваційно-цифрової освіти:

- налагодження горизонтальних і вертикальних зв'язків між факультетами, закладами вищої освіти, підприємствами, інвесторами;

- створення національної освітньої платформи;
- внутрішньо університетська мобілізація кадрів;
- нові технології мотивації до участі й формування навичок цифрової та інноваційної діяльності;
- оновлення освітньої програми у напрямі її цифровізації;
- інтерес до інноваційної культури університету, його проектів;
- розвиток цифрової культури та поширення духу інноваційної діяльності;
- взаємозбагачувальний обмін між університетами та факультетами. Сьогодні в українській освіті простежуються ключові зміни:
- заклади вищої освіти не лише забезпечують навчальний процес, а й стають майданчиком для створення інновацій, що неможливо без злиття з наукою та практикою;
- відбувається об'єднання ресурсів для реалізації спільних проектів, створення науково-освітніх on-line платформ;
- набуває все більшого поширення дистанційна форма навчання, якій сприяє розвиток інформаційних технологій і комунікацій;
- цифровізація навчання дозволяє збільшити віртуальну мобільність студентів, дає змогу студентам університетів України навчатися в університетах інших країн і проходити там стажування;
- цифровізація освітніх послуг в Україні дозволяє конкурувати в межах єдиного європейського освітнього простору.

Таким чином, цифрові технології дозволяють орієнтувати освітній процес не лише на виконання вимог професійного й освітнього стандарту, а й на формування професійної культури майбутнього фахівця, прагнення до постійного самовдосконалення за допомогою інформаційних сервісів і технологій.

Отже, можна дійти висновку, що в українському освітньому просторі вже вбачаємо не спонтанну появу, а цілеспрямоване поширення цифрових технологій для підготовки майбутніх конкурентоспроможних фахівців, здатних відповідати вимогам сьогодення. Цифрові технології — невід'ємна частина сучасної освіти у світі.

*ЧЕРЕВАНЬ Ірина Вікторівна,
к.е.н, доцент, ректор ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ПРОРЕКТОРА З ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ І ВИХОВНОЇ РОБОТИ ВНЗ «КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»

Шановні учасники круглого столу «Діджиталізація бізнесу: сьогодення та майбутнє». Цей захід об'єднує науковців, творчу, ініціативну та небайдужу молодь, яка презентує власні наукові матеріали й розробки. Сподіваюся, що цікаві й інформативні доповіді та повідомлення сприятимуть жвавій науковій дискусії.

Мені приємно, що організатор круглого столу — ВНЗ «Київський університет ринкових відносин», провідний заклад вищої освіти, який готує майбутніх економістів і юристів. Саме на таких високопрофесійних фахівців сьогодні покладені завдання із побудови в Україні демократичної, правової, економічно розвиненої держави.

Кожен, хто долучається до професійної дискусії у рамках круглого столу «Діджиталізація бізнесу: сьогодення та майбутнє», стає учасником конкурсу наукових робіт. Найкращі розробки, які відзначають високими оцінками освітяни та науковці, знайдуть відображення у збірнику матеріалів круглого столу, підготовленого викладачами кафедри фінансів ВНЗ «Київський університет ринкових відносин».

Користь від проведення круглого столу незаперечна. Це організація науково-дослідної діяльності студентської молоді, взаємний обмін досвідом, пошук шляхів вирішення складних й актуальних проблем цифровізації фінансів і бізнесу. Серед інших актуальних питань: політика діджиталізації бізнесу на рівні держави, фінансова логістика та цифрові технології, підприємницька діяльність і децентралізація.

Я впевнена, що професійна дискусія, до якої ви долучаєтеся, надасть новий імпульс вирішенню питань, які ставить перед нами сьогодення.

Бажаю всім вам плідної праці, нових звершень, реалізації всіх життєвих задумів!

*ЛЕВКІВСЬКА Галина Петрівна,
проректор з гуманітарної освіти та виховної роботи
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДЕКАНА ФАКУЛЬТЕТУ БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВА ВНЗ «КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН»

Шановні учасники круглого столу «Діджиталізація бізнесу: сьогодення та майбутнє»!

Дозвольте щиро привітати вас і висловити найкращі побажання у Вашій роботі.

Захід такого формату — нагода для наукової дискусії між освітянами, науковцями, студентами щодо нагальних проблем прискорення цифрової трансформації держави.

Термін «діджитальна економіка» та діджиталізація вже давно стали частиною словникового запасу багатьох українців. Очевидний тренд — усе стає цифрою та все більше входить не лише у наше повсякденне життя, а й диктує правила ведення бізнесу. Бізнес іде в діджитал.

Тож, логічними стають питання про те, які виклики стоять перед фінансовим сектором в еру діджиталізації, яке майбутнє бізнесу, які є напрацювання щодо уніфікації підходів до створення діджитальної економіки та, загалом, які є перешкоди та перспективи цифровізації в Україні?

Зміни в компанії — це завжди складний і стресовий процес. Проте карантин довів, що без використання цифрових інструментів компанія може назавжди втратити свої позиції на ринку. Саме тому діджиталізація стає невід'ємним складником для майбутнього українського бізнесу.

Хочу зазначити, що питання, які винесені на обговорення, уже стали реаліями сьогодення, і проведення подібних заходів дає можливість не лише отримати якісний зріз експертних думок, а й дозволяє визначити орієнтири подальшого розвитку бізнесу. Цифрова трансформація повинна стати пріоритетом для будь-якої сучасної компанії. Інновації стають доступнішими, а, отже, бізнес має бути дуже гнучким, щоб скористатися цими можливостями. Діджиталізація бізнесу і надалі повинна розглядатися в більш практичній площині. І проведення круглого столу — важливий крок у цьому напрямі.

Ще раз підкреслюємо актуальність і значущість цієї події та дякуємо за участь у засіданні круглого столу. Бажаємо нових творчих здобутків!

*СЕМЕРЕЙ Жанна Вікторівна,
доктор філософії в галузі економіки, декан факультету бізнес-адміністрування та права ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

*БЕЗПАЛЕНКО Ольга Володимирівна,
к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів ВНЗ «Київський
університет ринкових відносин»*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Цифрова трансформація в суспільстві й економіці — нагальне питання сьогодення та важливий крок в економічній діяльності держави, поштовх у розвитку бізнесу та просуванні інноваційних процесів, конкурентна перевага в будь-якому стратегічному плануванні. Більшість світових і національних компаній у середньо- та довгостроковій перспективі свого розвитку враховують ці цифрові зміни. А цифровізація в бізнесі впливає на структурні перетворення в економіці.

Цифрові трансформаційні процеси поряд з іншими глобальними змінами сприяють економічному зростанню, створенню сприятливого конкретного середовища, поживленню ринку праці, збільшенню її продуктивності, спрощенню в комунікаціях і документації, інвестиційно-інноваційному розвитку.

Значну увагу та масштабні національні дослідження з проблематики цифровізації економіки та, зокрема, бізнесової структури, проведено Українським інститутом майбутнього у праці «Україна 2030Е — країна з розвинутою цифровою економікою» і центром Разумкова «Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти» [1,2].

На державному рівні цифровізація заснована та закріплена законодавчими, нормативними документами. Так, Законом України «Про національну програму інформатизації» [3] передбачено запровадження національної програми інформатизації, що мала б створювати правові, організаційні, науково-технічні, економічні, фінансові, методичні й гуманітарні засади регулювання процесу формування та виконання програми. Законом України «Про електронні довірчі послуги» [4] обґрунтовано державне регулювання й управління у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації. У розпорядженні Кабінету Міністрів України «Про

схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» [5] описано принципи цифровізації, напрями цифрового розвитку шляхом розвитку цифрових інфраструктур, цифрових компетенцій, упровадження концепції цифрових робочих місць, цифровізація реального сектору економіки, реалізація проектів цифрових трансформацій. Фінансування ж заходів щодо реалізації Концепції передбачено здійснювати за рахунок коштів державного бюджету.

Рівень цифровізації економіки тісно пов'язаний з її конкурентоспроможністю. Тому виконання поставлених завдань у цьому напрямі сприятиме зростанню економіки країни. Звичайно, більшою мірою, поліпшення трансформаційних процесів простежується в приватних компаніях, але і державні підприємства досягли значних позитивних зрушень. Цьому сприяє впровадження розповсюдження Інтернету, поліпшення електронного документообігу, відповідне матеріальне забезпечення, поліпшення банківського обслуговування та послуг.

Цифрова трансформація зумовлює безліч позитивних зрушень в економіці. Серед переваг цифровізації підприємницької діяльності необхідно зазначити такі: спрощення ведення облікового процесу, поліпшення сервісу електронного документообігу, поліпшення конкурентоспроможності діяльності підприємств; поліпшення матеріального оснащення, оптимізація трудових ресурсів, зменшення витрат і збільшення продуктивності праці; удосконалення системи продажу з метою збільшення доходів й управління прибутком, спрощення користування послугами для споживачів, зменшення фінансових ризиків за рахунок перевірки контрагентів, поліпшення логістичних процесів. Можливість економії на транспортних витратах, забезпечення якісним відеозв'язком, застосування нетворкінгу й інших сучасних методів комунікації — альтернативні шляхи вирішення нагальних проблем компаній.

Поряд зі значними перевагами діджиталізації економіки країни розширюються і права людини, поліпшується доступність її для громадян. У 2011 році вільний доступ до Інтернету визнано ООН фундаментальним правом людини — цифровим правом [6].

Проте діджиталізація створює і значну кількість ризиків. Так, економічна незбалансованість в умовах військових дій, вірусної

пандемії, інших глобальних викликів дещо гальмує фінансові можливості економіки країни та, зокрема, підприємницьких структур. Адже, управління компанії під час планування бюджету має враховувати додаткові витрати на цифрову індустріалізацію. Окрім того, варто передбачати віковий ценз користувачів, який створює проблеми з адаптації до інновацій цифрового світу та неготовність до значних капіталовкладень у роботизацію та «штучний інтелект». Новими викликами національної безпеки, пов'язаними з виникненням і розвитком цифровізації, є також кіберзагрози, які зростають значними темпами та потребують пошуку ефективних методів боротьби з ними.

Найбільш діджиталізований і перспективний в українській практиці — банківський сектор. Він тісно пов'язаний із роботою підприємств усіх видів й організаційних форм власності. Тому зупинимось більш детально на його досягненнях.

Популярність безконтактних платіжних інструментів створила передумови для суттєвого зростання безготівкових операцій. Понад половини від загальної кількості та суми безготівкових операцій у торговельних мережах (54% за обома показниками) за дев'ять місяців 2020 року відбувалося безконтактно, у порівнянні з 2019 роком (близько 30%) [7]. Найбільшими банками-еквайрами в Україні є АТ КБ «ПРИВАТБАНК», АТ «ОЩАДБАНК» та АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ», а найбільшими банками — емітентами платіжних карток — АТ КБ «ПРИВАТБАНК», АТ «ОЩАДБАНК» та АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК».

Значно поширюється в Україні застосування платіжних карток, одного з основних видів електронних платіжних засобів. Так, «Загальна кількість операцій (безготівкових та отримання готівки) з використанням платіжних карток, емітованих українськими банками, за дев'ять місяців 2020 року становила 4310,2 млн шт., а їхня сума — 2807,9 млрд гривень. Кількість зазначених операцій зросла на 18,0%, а сума — на 8,7%, якщо порівнювати з аналогічним періодом 2019 року. Це пов'язано зі зростанням суми та кількості саме безготівкових операцій, частка яких переважає у загальній сумі операцій із платіжними картками» [8]. Якщо у 2014 році в Україні безготівкові операції за картками становили 60% від загальної кількості транзакцій, то в кінці 2019 року показники значно змінилися: понад

82% транзакцій за картками — це безготівкові операції, і лише близько 17% — зняття готівки. Дослідженнями Digitalization Trust Survey в 2019 році виявлено, що 58% української аудиторії, власників банківських рахунків, користуються платіжними додатками. Це один із найвищих показників серед опитаних країн Європи. Більше платіжними додатками користуються в Австрії (67%), у Польщі (57%) і Сербії (52%) [9].

Підсумовуючи зазначене, відмітимо, що інформаційно-трансформаційні процеси в Україні набувають всеохоплювального, але важко адаптованого характеру. Цифровізація проникла в усі сфери економіки, у соціальні процеси й у життя кожного окремого індивіда. Глобалізаційне середовище вимагає успішного розвитку світового господарства, створення глобального інформаційного простору та просування науково-технічного процесу. Національна економіка в цьому напрямі здійснює важливі, але не завжди достатньо обґрунтовані кроки. Але чим успішніше інтегрується та чи інша українська галузь економіки, тим ефективнішим і результативнішим буде її процес просування на світовий ринок.

Успіх еволюції цифрової економіки залежить від забезпечення кадрами та розвинутих технологій. Для цього має бути впорядкована законодавча та нормативна база щодо діджиталізації бізнесу й економіки в цілому, достатнє державне та приватне фінансування, зокрема пошук альтернативних джерел щодо іноземного інвестування.

Банківський сектор лідирує в упровадженні діджитальних послуг на світовому рівні, а, отже, цифровізація національної економіки має перспективні стартові позиції. При цьому власникам бізнесу варто переглянути підхід до забезпечення необхідними технічними й іншими засобами для їх повноцінної роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Україна 2030E — країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (дата звернення: 12.01.2021).
2. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення: 12.01.2021).

3. Про національну програму інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998 року № 74/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 6.01.2021).
4. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення: 15.12.2020).
5. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018 р № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.12.2020).
6. ООН визнала доступ до Інтернету невід'ємним правом людини. URL: <https://www.unian.ua/science/504107-oon-viznala-dostup-do-internetu-nevidemnim-pravom-lyudini.html> (дата звернення: 05.01.2021).
7. Україна посіла четверте місце в світі за кількістю безконтактних платежів. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/10425918-ukrajina-posila-chetverte-misce-v-sviti-za-kilkisty-bezkontaktnih-platezhiv.html> (дата звернення: 29.12.2020).
8. Беззаперечні тренди карткового ринку у 2020 році — розрахунки в Інтернеті та безконтактні платежі. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezzaperechni-trendi-kartkovogo-rinku-u-2020-rotsi-rozrahunki-v-interneti-ta-bezkontaktni-plateji> (дата звернення: 22.12.2020).
9. Українці обирають цифрові та безконтактні оплати як найбільш зручні й безпечні. URL: <https://sostav.ua/publication/ukra-nts-obirayut-tsifrov-ta-bezkontaktn-oplati-yak-najb-lsh-zruchn-j-bezpechn-85046.html> (дата звернення: 12.01.2021).

*ГРОХОЛЬСЬКА Діана Станіславівна,
студентка економіко-правового відділення спеціальності
«Облік і оподаткування» Таращанського державного технічного та
економіко-правового коледжу,
науковий керівник: КОРНІЄНКО Антоніна Петрівна,
викладач вищої категорії, викладач-методист Таращанського
державного технічного та економіко-правового коледжу*

ІНТЕГРАЦІЯ БІЗНЕСУ НА СВІТОВИЙ РИНОК

На сьогодні ключовий елемент розвитку світової економіки — міжнародна економічна інтеграція. Відповідно збільшення обсягів реалізації товарів і послуг, розширення їх асортименту, підвищення ефективності господарської діяльності — головні цілі цього процесу. Зважаючи на перспективи досягнення зазначеного українськими аграрними формуваннями, необхідність інтеграції України у світове господарство на сьогодні — нагальна потреба. При цьому актуальна проблема, що постає на цей час перед виробниками сільськогосподарської продукції, — обґрунтування напрямів підвищення конкурентоспроможності національної економіки та завоювання власних позицій на світовому ринку.

Для реалізація такого складного завдання в сучасних умовах надзвичайно гостра потреба в розробці на державному рівні чіткої тактики та стратегії входження українських підприємств на світові ринки. Тому один із ключових чинників інтеграції України до світового господарства — створення механізму підтримки експорту шляхом підвищення можливостей українських підприємств виготовляти та реалізовувати продукцію, яка відповідає вимогам світового ринку за ціною, якістю і рівнем сервісу. Україна має достатні трудові та природні ресурси, сировинну базу, відповідні виробничі потужності для того, щоб зайняти чільне місце у світовому господарстві.

Головне завдання підприємств аграрного сектору економіки в межах інтеграції України у світовий аграрний ринок — це зростання якісного сільськогосподарського виробництва, надійне забезпечення країни харчовими продуктами та сільськогосподарською сировиною,

об'єднання зусиль усіх галузей комплексу для одержання економічно та соціально бажаних кінцевих результатів. Наразі виникає необхідність подолання економічної кризи, яка охопила й аграрну сферу України, пов'язаної, насамперед, політичними та соціальними негативними зрушеннями в країні та світі, з наявністю державного монополізму і недостатнім розвитком досконалої конкуренції.

Українське сільське господарство кардинально відрізняється від закордонного (маємо на увазі розвинені країни). Іноземний досвід ведення агробізнесу характеризується:

- по-перше, значно меншою часткою аграрного виробництва у ВВП країни, а отже, меншою залежністю від галузі сільсько-го господарства (Україна, галузь сільського господарства якої займає в структурі ВВП 10,43%, посідає третє місце в рейтингу європейських країн, залежних від аграріїв, за даними порталу Agropnews.org, Польща — 6,0%, Румунія — 6,4%, Франція — близько 4,0%, США — 2,0%, Німеччина — близько 1,0%) [1];
- по-друге, більша підтримка державою аграрного сектору порівняно з Україною, оскільки відбувається у межах чітко сформованої стратегії розвитку галузі;
- по-третє, відсутність гострих соціальних проблем у сільській місцевості, на відміну від українських реалій;
- по-четверте, наявність переваг, які надає НТП, результати якого широко та перманентно застосовуються у виробництві й управлінні. Провідні світові аграрні виробники розуміють необхідність і важливість зменшення часового лагу введення інновацій у господарську діяльність. Неефективне використання ресурсів і низький технологічний рівень виробництва — це ознаки українського аграрного виробництва;
- по-п'яте, спрямованість на випуск і реалізацію готової продукції, на відміну від української сировинної орієнтації.

При цьому Україна має переваги для успішної інтеграції в систему світового аграрного ринку, зокрема:

- 1) досить високий рівень розвитку науки;
- 2) географічний, транспортний і ресурсний пріоритети;
- 3) працелюбність як одна з рис менталітету українців і досить висока кваліфікація виробничого персоналу;
- 4) дешевизна робочої сили;

- 5) сприятливий природно-кліматичний потенціал регіонів;
- 6) зміна соціальних моделей (збільшення «інтенсивності», «ритму» життя та популяризація «здорового стилю життя» зумовлює необхідність задоволення попиту в екопродукції, уже готової для споживання).

Значна частина аграрного бізнесу, наприклад, європейських країн, зосереджена в руках фермерських господарств. В Україні ж експортний потенціал формують головним чином особливо великі господарські структури холдингового типу. Зрозуміло, що такі формування мають багато переваг, які полягають у значно більшій можливості залучення інвестицій для розвитку сільського господарства; формуванні великих товарних партій однорідної продукції, виведенні їх на віддалені, зокрема іноземні ринки, оминаючи місцеві монополні посередницькі організації; зниженні собівартості продукції за рахунок ефекту масштабу; використанні кваліфікованих фахівців. Використовуючи земельні угіддя площею 10–40 тис. га, такі організації виробляють обмежену за асортиментом, спрямовану на експорт продукцію: зерно (озима пшениця, кукурудза, ячмінь), соя, насіння ріпака та соняшника. Вони перетворюють сільське господарство України в сировинний придаток високорозвинених країн [2].

Масштабна присутність на світових ринках і забезпечення високої конкурентоспроможності досягається двома шляхами, що відрізняються від української практики. Перший — це ефективна підтримка формування рівноцінних з іншими галузями умов відтворення в усіх господарствах, незалежно від розмірів, другий — сприяння об'єднанню фермерів на некомерційних засадах як для організації спільного виробництва, так і для просування продукції на ринок. З огляду на зазначене, вважаємо за доцільне вказати на той факт, що українські малі та середні за розміром аграрні підприємства можуть успішно експортувати власну продукцію. Для цього, крім урахування світового досвіду, необхідно забезпечити відповідну якість продукції (у нашій державі, зокрема, європейські принципи на рівні законодавства впровадженні на 30–40%. Але українські підприємства індивідуально працюють над впровадженням європейських стандартів якості та безпечності своєї продукції) [2] та постійну наявність її; конкурентну ціну, реалізуючи ці вимоги через відповідний рівень інноваційності (як продукту, так виробничого та менеджерського

процесу); високий рівень орієнтації на споживача (для цього, в першу чергу, необхідно визначити ключові іноземні ринки для обраного експортного товару; бути готовим адаптувати товар і/або упаковку для кращого задоволення потреб іноземних ринків).

Таким чином, окреслюючи перспективи інтеграції України у світовий аграрний ринок, треба орієнтуватися на його конкурентні переваги на ринках продовольства, бо відомо, що світовий попит на аграрну продукцію буде зростати. Насамперед, доцільною буде пропозиція необхідності підвищення ефективності державної підтримки аграрного сектору економіки з метою формування сприятливих умов для реалізації потенціалу його зростання, зміцнення матеріально-технічної бази, а також здобуття конкурентних переваг на світових ринках.

Зокрема, має спрямовуватися підтримка малих форм господарювання в сільському господарстві (особливо щодо активізації кооперативних процесів). Щодо фермерських господарств, то станом на 01 жовтня 2020 року в Україні нараховувалося 47,6 тис. фермерських господарств, це на 1 031 фермерське господарство більше, ніж у 2019 році та на 178 одиниць більше, ніж на початку липня 2020 року. Так, за даними Держстату в Україні працюють 1 003 сільськогосподарських виробничих кооперативи, що на 4 господарства менше, ніж на жовтень 2019 року. Разом із тим, в Україні нараховується 1 279 обслуговуючих сільськогосподарських кооперативів, що на 19 більше, ніж в аналогічний період минулого року [4].

Державна підтримка сільського господарства в Україні реалізується на цей час через запровадження податкових змін. Агровиробники в цілому не проти податкових змін, але вони не згодні з тим, як ці зміни приймаються і впроваджуються. У цілому для нормального функціонування будь-якого бізнесу дуже важлива стабільність і передбачуваність податкового законодавства, можливість планування податкових витрат і платежів.

Мінекономіки на 2020 рік розроблено низку варіантів підтримки розвитку підприємництва в сільській місцевості для сільгоспвиробників: фінансова підтримка розвитку фермерських господарств, за цим напрямом у 2020 році передбачено спрямувати 380 млн грн, фінансова підтримка на поворотній основі (безвідсоткові кредити) через Український Державний Фонд підтримки фермерських господарств, передбачено спрямувати 67 млн грн (зі спеціального фонду

держбюджету) у розмірі до 500 тис. грн на одне ФГ; державна підтримка через доплати на користь застрахованих осіб — членів/голів СФГ, де передбачено 20 млн гривень [3].

Підтримка аграрного бізнесу в зазначеному напрямі, на наш погляд, дозволить не лише гарантувати можливість інтеграції у світовий аграрний ринок, а й забезпечити Україні продовольчу незалежність, раціональне використання земельних угідь, загальну соціально-економічну стабільність.

Отже, для подальшої інтеграції у світовий економічний простір в Україні слід проводити внутрішні реформи, які сприятимуть поліпшенню її іміджу на міжнародній арені. Завдяки цьому наша країна зможе стати рівноправним членом міжнародних економічних відносин і займе належне місце в глобальній економіці, але лише за умови реалізації ряду заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності національних підприємств на світовому ринку. Зважаючи на це, зовнішня та регіональна політика держави, а також стратегія зовнішньоекономічної діяльності українських суб'єктів господарювання мають бути спрямовані на посилення позицій України в системі міжнародного поділу праці; підвищення конкурентоспроможності продукції українських підприємств і розширення ринків збуту; поліпшення структури експорту; досягнення стійкого економічного зростання, а отже, підвищення добробуту населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Україна ввійшла в топ 10 залежних від аграріїв європейських країн [Електронний ресурс]. URL: <http://agravery.com>, <http://apk.cg.gov.ua/index.php?id=175143&tp=0>.
2. Вдовиченко А. Поєднання держави і бізнесу — головна умова підвищення конкурентоспроможності України в період глобалізації та фінансово-економічної кризи / А. Вдовиченко, В. Нагайник // Економіка. Управління. Інновації : електронне наукове фахове видання. 2009. № 2. [Електронний ресурс]. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
3. Держпідтримка АПК-2020: програми, механізми, терміни. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/news/derzhpidtrimka-apk-2020-programi-mehanizmi-termini>.
4. Онлайн асистент фермера. URL : <https://kurkul.com/news/22995-v-ukrayini-zroslo-kilkist-fermerskih-gospodarstv>.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ

Немає сумніву в тому, що світ цифрових технологій, у який ми входимо, — це не лише новий логічний етап розвитку технологічної сфери людства, а й усієї наявної правової та соціально-політичної реальності. Цифрові технології відкривають унікальні можливості для розвитку нашої економіки й підвищення якості життя громадян. Швидкі та глибинні наслідки від переходу на «цифру» будуть можливими лише тоді, коли «цифрова» трансформація стане основою життєдіяльності українського суспільства, бізнесу та державних установ, стане звичним і повсякденним явищем, стане нашим ДНК, нашою ключовою аджендою на шляху до процвітання, стане основою добробуту України [1]. Цифровізація — один із головних векторів розвитку української економіки в наступні 10 років.

Цифровий розвиток України полягає у створенні ринкових стимулів, мотивацій, попиту та формуванні потреб щодо використання цифрових технологій, продуктів і послуг серед українських секторів промисловості, сфер життєдіяльності, бізнесу та суспільства задля їх ефективності, конкурентоздатності й національного розвитку, зростання та благополуччя.

Цифровізація — це насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно-комунікаційного обміну між ними, що фактично уможливорює інтегральну взаємодію віртуального й фізичного, тобто створює кіберфізичний простір [2].

Цифровізація — визнаний механізм економічного зростання завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість і якість економічної, суспільно-громадської та особистої діяльності [2].

Цифрові технології — це одночасно величезний ринок та

індустрія, а також платформа ефективності й конкурентоспроможності всіх інших ринків та індустрій. Високотехнологічне виробництво та модернізація промисловості за допомогою інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, масштаб і темп цифрових трансформацій повинні стати пріоритетом нашого економічного розвитку [2].

Цифровий розвиток передбачає виконання комплексу завдань, що позитивно вплинуть на економіку, бізнес, суспільство та життєдіяльність країни в цілому.

Головні цілі цифрового розвитку [2]:

- прискорення економічного зростання та залучення інвестицій;
- трансформація секторів економіки в конкурентоспроможні й ефективні;
- технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв;
- доступність для громадян переваг і можливостей цифрового світу;
- реалізація людського капіталу, розвиток цифрових індустрій і цифрового підприємництва.

Сектори економіки, що використовують цифрові технології, зростають швидше, дешевше та якісніше. Сфери життєдіяльності (освіта, медицина, транспорт тощо), які модернізуються завдяки цифровим технологіям, стають набагато ефективніші та створюють нову цінність і якість.

Головні напрями цифрового розвитку [2]:

- подолання «цифрового розриву» за рахунок розвитку цифрових інфраструктур;
- розвиток цифрових компетенцій;
- упровадження концепції «цифрових» робочих місць;
- цифровізація в реальному секторі економіки;
- реалізація проектів цифрових трансформацій.

Міжнародна організація ОЕСД (Organisation for Economic Cooperation and Development) і вчений Томас Мезенбург виділяють три основні компоненти цифрової економіки:

- підтримувальна інфраструктура (апаратне та програмне забезпечення, телекомунікації, мережі тощо);
- електронний бізнес або e-business (ведення господарської діяльності та будь-яких інших бізнес-процесів через комп'ютерні мережі);

- електронна комерція або e-commerce (дистрибуція товарів через Інтернет) [3].

Отже, цифрова економіка — це інноваційна динамічна економіка, що базується на активному впровадженні інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій у всі види економічної діяльності та сфери життєдіяльності суспільства, що дозволяє підвищити ефективність і конкурентоспроможність окремих компаній, економіки та рівень життя населення [2].

Цифрова економіка — основа Четвертої промислової революції [4] та третьої хвилі глобалізації. Характерна особливість цифрової економіки — це її зв'язок з економікою на вимогу (on-demand economy), яка передбачає не продаж товарів і послуг, а отримання доступу до них саме в той момент, коли це потрібно. Отримання замовлень відбувається онлайн, а їх виконання — офлайн.

Ключовою стратегією розвитку цифрової економіки в Україні має стати «цифровізація» країни, формування внутрішнього ринку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та мотивацій і потреб у «цифрових технологіях» у споживачів. Розвинена цифрова інфраструктура — основа розвитку цифрової економіки. Однак таку інфраструктуру становлять не лише телекомунікації. Вона містить комплекс технологій, продуктів і процесів, які забезпечують обчислювальні, телекомунікаційні й мережеві можливості та працюють на цифровій (а не на аналоговій) основі [4].

Створення сучасного цифрового простору та відповідної інфраструктури — вигідне для всіх: і громадян, і бізнесу, і зовнішніх інвесторів. Згідно з пріоритетним сценарієм цифровізації країни першочергове завдання — усунення законодавчих, інституційних, фіскально-податкових та інших бар'єрів, що заважають розвитку цифрової економіки. Доречно зауважити, що необхідним кроком щодо нормативного забезпечення переходу до цифрової економіки став проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» від 17.01.2018 № 67-р.

З метою масштабного здійснення цифрових трансформацій українським підприємствам, малому та середньому бізнесу, промисловості важливо створити умови та відповідні стимули — від інформаційно-маркетингових до фіскальних. Цифрові технології в Україні

повинні бути доступними як з погляду організаційно-технічного доступу до відповідних цифрових інфраструктур, так і з фінансово-економічного погляду, тобто через створення умов і стимулів, які будуть заохочувати бізнес до цифровізації. Результатом такої діяльності стане модернізація економіки, її оздоровлення та конкурентоспроможність. За цим документом Індустрія 4.0 подана як оновлена концепція «розумного виробництва» та наступний етап цифровізації виробництв і промисловості, на якому головну роль відіграють такі технології та концепти, як Інтернет речей, «великі дані» (big data), «предикативна аналітика», хмарні та туманні обчислення, «машинне навчання», машинна взаємодія, штучний інтелект, робототехніка, 3D-друк, доповнена реальність.

Отже, в «цифрову» еру перемагатиме той, хто не боїться змінюватися та мислити масштабно. Стратегія або адженда «цифровізації» — це основа діяльності, тобто основа бізнес-стратегії. Традиційні ланцюжки створення цінності руйнуються, а міжгалузеві кордони стираються. Банки, промислові компанії, дистрибуція, виробництво, державні установи тощо крок за кроком стають технологічними компаніями й організаціями. Бізнес, міста та навіть цілі країни стають «цифровими». Через впровадження інтелектуальних і цифрових функцій змінюється цінність продуктів і послуг, а фізичні процеси та дані, які стали «цифровими» та «хмарними», перетворюються на сервіси та стають частиною «цифрової» економіки [1].

В Україні є всі умови для здійснення цифрового стрибка та технологічного переходу на більш високий рівень, і швидшого, якіснішого, масштабного оновлення та розвитку, як-от [2]:

- здатність виробляти та використовувати інформаційно-комунікаційні й цифрові технології, наявність професійних кадрів, людського капіталу, «школи»;
- доступ до відповідного обладнання, технологій, ріст поширення технологій серед громадян і бізнесу;
- достатній рівень системної інтеграції технологічних продуктів і послуг, від проектування до комплексних упроваджень різноманітних технологій, програмних й апаратних засобів;
- креативна культура й уміння генерувати ідеї, про що свідчать високі показники у Global Innovation Index.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цифрова адженда України — 2020 («Цифровий порядок денний» — 2020) / Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року. URL: <https://ucsi.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.
2. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження КМУ від 17.01.2018 № 67-р. Урядовий кур'єр. 2018. № 88.
3. The Concept of a «Digital Economy». URL: <http://odec.org.uk/theconceptof-a-digital-economy/> Title from the screen
4. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.

*ЗАДОРЖНЯ Марія Іванівна,
студентка економіко-правового відділення Таращанського державного
технічного та економіко-правового коледжу,
науковий керівник: ЗАДОРЖНЯ Віта Анатоліївна,
викладач вищої категорії Таращанського державного технічного та
економіко-правового коледжу*

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» всі юридичні особи, які створені відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, зобов'язані вести бухгалтерський облік, який є обов'язковим видом обліку, за даними якого створюється фінансова, податкова та статистична звітність підприємства [1].

Бухгалтерський облік — процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень [1]. Облік як одна із функцій управління обслуговує управлінський процес на підприємстві, створюючи понад 80% інформаційної бази управлінських рішень, що приймаються [2]. Тому правильно організований облік на підприємстві — запорука ефективного ведення бізнесу.

Сучасна теорія та практика ведення бізнесу в Україні доводить, що сьогодні ефективна організація управління бухгалтерського обліку на підприємстві неможлива без застосування інформаційних технологій і ефективного їх використання та набуває все більшого значення в процесі управління підприємством [2].

Сучасне програмне забезпечення дає змогу повністю автоматизувати обліковий процес, який починається від моменту введення даних із первинних документів, включаючи автоматизоване формування проводок, заповнення відповідних реєстрів обліку та формування звітних форм документів.

Ринок бухгалтерського програмного забезпечення представлений як українськими, так і зарубіжними програмними продуктами. Більшість підприємств надають перевагу все ж таки українським програмним продуктам. Оскільки вони більш пристосовані до вимог законодавства й економічних особливостей нашої держави, а також вартість придбання й обслуговування їх доступніша ніж зарубіжних. Найпоширеніші програми автоматизації бухгалтерського обліку — Парус, 1С:Бухгалтерія, Акцент, Галактика, Sap, Fin expert, Бест, Фінанси без проблем і багато інших.

Безперечним лідером на сьогодні за популярністю та тиражем продажів є програмні продукти фірми «1С». Компанія поставляє ряд типових рішень (конфігурацій) для українського ринку [3]:

- Програма Бухгалтерія для України — компонент: бухгалтерський облік.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління торгівлею для України — компоненти: торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління торговим підприємством для України — компоненти: бухгалтерський облік, зарплата кадри, торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління невеликою фірмою для України компоненти: облік виробництва, торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 Зарплата і Управління Персоналом для України — компоненти: зарплата кадри.
- Програма 1С:Підприємство 8 Управління виробничим підприємством — компоненти: бухгалтерський облік, зарплата кадри, виробничий облік, фінансовий облік, торгівля склад, управління взаємовідносинами з клієнтами.
- Програма 1С:Підприємство 8 CRM Стандарт, ПРОФ, КОРП — компоненти: управління взаємовідносинами з клієнтами.

Компонент бухгалтерський облік містить функціонал для ведення повного бухгалтерського обліку на підприємстві з отриманням стандартних і регламентованих звітів: оборотної сальдової відомості за рахунками, балансом і звітом про фінансові результати.

Компонент торгівля склад містить можливості для організації роботи в оптовій і роздрібній торгівлі: облік складу, облік продажів, облік взаєморозрахунків, ціноутворення, акції знижки.

Компонент управління взаємовідносинами з клієнтами дає можливість накопичувати корисну інформацію про клієнтів, розділяти клієнтську базу на сегменти, реєструвати взаємодії з ними, проводити масові розсилки.

Компонент зарплата і кадри дозволяє проводити розрахунок зарплати будь-якої складності, вести кадровий облік співробітників, будувати програми мотивації, навчання та атестації співробітників.

Компонент облік виробництва дозволяє планувати й урахувувати виробничі операції, оцінювати завантаження виробничого обладнання, розраховувати попередню та фактичну собівартість випуску продукції.

Компонент фінансовий облік дозволяє управляти фінансовим станом підприємства за допомогою складання різного роду бюджетів.

Компонент робота з документами дозволяє вести документообіг підприємства в електронній формі: завантажувати різного виду документи, підготовлені текстовими процесорами або відскановані, в програму, присвоювати їм вхідну / вихідну нумерацію, підтримувати процеси узгодження та затвердження документів.

У 2019 році на ринку України з'явилася нова лінійка інноваційних програмних продуктів BAS (Business Automation Software) для корпоративного ринку, яка представлена різними конфігураціями [4]:

- BAS ERP — Комплексне рішення для автоматизації багатопрофільних підприємств з різними видами діяльності;
- BAS Управління холдингом — Продукт CRM-класу, призначений для автоматизації обліку, планування та контролю ефективності холдингів;
- BAS Документообіг КОРП — призначене для підприємств, які використовують в своїй діяльності велику кількість документів;
- BAS Комплексне управління підприємством — Програмне рішення, яке дозволяє створити єдину інформаційну систему для управління різними аспектами діяльності підприємств малого та середнього бізнесу;
- BAS Управління торгівлею — програма для автоматизації торгового підприємства: дистрибуції, гуртової та роздрібною торгівлі;

- BAS Роздрібна торгівля — програма для автоматизації роздрібно́ї торгівлі;
- BAS Бухгалтерія. КОПП — програма для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку, кадрового обліку та розрахунку заробітної плати;
- BAS Бухгалтерія. ПРОФ — програма для автоматизації бухгалтерського та податкового обліку;
- BAS Малий бізнес — програма для автоматизації малого бізнесу (торгівля, послуги, виробництво);
- BAS Медицина. Лікарня — програма для автоматизації медичних закладів;
- BAS Медицина. Поліклініка — програма для автоматизації діяльності поліклініки.

Слід відмітити, що конфігурації BAS (БАС) Бухгалтерія та 1С:Підприємство 8 Бухгалтерія для України (редакція 2.0) — це практично ідентичні продукти. Але 1С:Підприємство Бухгалтерія має схожість із ранніми програмами 1С:Підприємство. У той час як BAS Бухгалтерія — нове забезпечення українських розробників. Тому з часом верховенством на ринку буде мати BAS Бухгалтерія.

У зв'язку з виходом нової програми «BAS Бухгалтерія для України» всім користувачам програмних продуктів, що містять типову конфігурацію «1С:Підприємство. Бухгалтерія для України редакція 2.0» рекомендується здійснити такий перехід, оскільки до кінця квітня 2021 року планується припинення підтримки старих версій «Бухгалтерія для України редакція 2.0».

До вибору конфігурації, як і до проекту майбутнього будинку, потрібно підходити дуже зважено й обдумано, тому керівництву підприємства разом із бухгалтерською службою потрібно прийняти правильне рішення щодо придбання програмного продукту.

Отже, інформаційне програмне забезпечення стало невід'ємним складником системи бухгалтерського обліку, без якої неможливо уявити сучасну бухгалтерію. Воно таке ж важливе для облікового процесу підприємства як система документообігу, наявність кваліфікованих обліковців, облікова політика, процес організації бухгалтерського обліку. Вдало підібране й ефективно налагоджене програмне забезпечення бухгалтерського обліку забезпечує

максимальну ефективність управління підприємством в цілому та системи бухгалтерського обліку зокрема.

Але незважаючи на всі переваги жодна комп'ютерна програма не замінить кваліфікованого бухгалтера, хоча дозволить заощадити його час і сили за рахунок автоматизації рутинних операцій, швидше знайти арифметичні помилки в обліку та звітності, оцінити поточний фінансовий стан підприємства та його перспективи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Відомості Верховної Ради України від 16.07.1999 р., № 996- XV.
2. Адамик О. В. Інформаційні технології в комп'ютерних системах бухгалтерського обліку: проблеми організації даних та їх потоків. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2016_10_53.
3. Офіційний сайт представництва компанії «1С» в Україні. URL : <http://1С.ua/>.
4. Офіційний сайт представництва компанії «Business Automation Software». URL : <https://www.bas-soft.eu/>.

БІЗНЕС І ФІНАНСОВІ РИНКИ: ВЗАЄМОВІДНОСИНИ ТА РОЗВИТОК

Усі організації в Україні функціонують у межах певної фінансової системи, що містить ряд інститутів і ринків, які обслуговують підприємства, окремих осіб і державу. Коли бізнес інвестує тимчасово вільні кошти в цінні папери, він безпосередньо виходить на фінансові ринки. В умовах змін бізнес-середовища та з метою виживання у жорсткій конкурентній боротьбі українські суб'єкти господарювання активно впроваджують у свою діяльність цифрові технології. Згідно з прогнозами, опублікованими лише 3 місяці тому, світові інвестиції у діджитал-технології та послуги до 2023 року мали скласти 2,3 трильйона доларів.

Основні переваги діджиталізації:

- економія часу та підвищення продуктивності;
- оптимізація та поліпшення комунікацій — як внутрішніх, так і зовнішніх;
- вихід на новий рівень обслуговування клієнтів і заохочення їх до придбання більшої кількості продуктів;
- конкурентні можливості за рахунок поліпшення клієнтського досвіду та загальної оптимізації робочого процесу.

Фінансові ринки — це механізм, що забезпечує безперервне формування фінансових ресурсів, їх найбільш цілеспрямоване використання, адже за допомогою фінансових інститутів відбувається переміщення коштів від господарських одиниць із надлишком грошей до тих суб'єктів ринку, що потребують інвестицій. Цей обмін здійснюється за допомогою відповідних інвестиційних інструментів: цінних паперів, що є фінансовими активами для їхніх власників, і фінансових зобов'язань — для їхніх емітентів. Призначення фінансових ринків в економіці полягає в ефективному розподілі заощаджень

серед їхніх кінцевих користувачів. З огляду на важливість цього середовища для бізнесу як споживача фінансових послуг, розглянемо їх взаємовідносини та розвиток. Зараз компанії змушені переходити на технології, які вони не планували впроваджувати до певного часу, і переглядати свої стратегічні пріоритети. Основні проблеми, з якими зіткнувся бізнес на сьогодні, можуть бути вирішені шляхом цифрової трансформації. Потреба власників бізнесу в захисті своїх співробітників: дистанційна робота стане звичною практикою та доведе лідерам, що їхні співробітники можуть працювати дистанційно так само ефективно, як і в офісі, за наявності потрібних технологій, правильному підході до управління та культури. Компанії, що виживуть у довгостроковій перспективі, — ті, у кого є кращі інструменти, які дозволяють їм бути гнучкими, рухливими, моторними; ті, хто краще за інших зможуть реагувати на зміни, контролювати та відстежувати ланцюжки поставок і послуги та будуть в змозі задіяти свою робочу силу в будь-якому місці [1].

Основа діджиталізації економіки та суспільства — інформація, а саме оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання на фінансовому ринку, зокрема. Тобто відбувається інтеграція реальних господарських відносин у віртуальний простір а отже, по суті, їх трансформація. Українські економісти-практики називають цифрову трансформацію завданням № 1 для українського бізнесу, вважаючи, що діджиталізація — це можливість за допомогою нових технологій розвивати бізнес, створювати нові продукти та поліпшувати клієнтський досвід, а також удосконалювати внутрішні бізнес-процеси[2].

В економіці держави діяльність фінансових ринків регулює Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку України (НКЦПФР). З початку 2018 року європейські фінансові ринки перейшли на новий рівень регулювання з набранням чинності нового законодавства про ринки фінансових інструментів, як-от: Директиви (ЄС) 2014/65/EU про ринки фінансових інструментів, Регламенту (ЄС) 600/2014 про ринки фінансових інструментів і низки інших актів європейського законодавства, пов'язаних із ними. Нове європейське законодавство про ринки фінансових інструментів підвищить прозорість ринків капіталу та запровадить режим прозорості фінансових інструментів, особливо таких, як облігації

та деривативи. Загалом зміна правил на фінансових ринках Європи дозволить усунути регуляторні прогалини, виявлені під час світової фінансової кризи, краще захищатиме інвесторів. У сучасних умовах перехід суб'єктів фінансових ринків до нових способів мислення та роботи на базі використання соціальних, мобільних й інших цифрових технологій, зміна стилю управління, систем заохочення призводить до оптимізації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та поліпшення досвіду взаємодії з клієнтами» [3].

Основні зміни законодавства у зв'язку із запровадженням діджиталізації відбулися з таких напрямів:

- запровадження режиму розкриття інформації до та після торгів фінансовими інструментами з метою досягнення більшої прозорості ринку;
- збільшення обсягу торгів на регульованих майданчиках за рахунок створення нової торгової платформи (організований торговельний майданчик (OTF)) для торгівлі похідними інструментами й облігаціями, а також встановлення додаткових зобов'язань щодо торгівлі акціями на регульованих майданчиках;
- урегулювання питань щодо торгівлі похідними інструментами на регульованих майданчиках, зокрема запровадження обмежень відкритих позицій і вимог до звітності щодо товарних деривативів, розширення поняття інвестиційної компанії за рахунок введення до зазначеного поняття фінансової діяльності з торгівлі похідними товарними інструментами;
- полегшення доступу до капіталу для малих і середніх підприємств шляхом запровадження ринку SME Growth Market;
- підвищення захисту інвесторів, зокрема шляхом заборони отримання «безкоштовної» аналітики інвестиційної компанії, і впровадження додаткових вимог до незалежності щодо діяльності з консультування з питань інвестиційної стратегії;
- введення додаткових вимог до торговельних майданчиків й інвестиційних фірм, що використовують високочастотну торгівлю (HFT);
- забезпечення недискримінаційного доступу до торговельних і пост-торговельних послуг;
- посилення загальноєвропейського регуляторного нагляду та співпраці між національними регуляторами.

Зазначені зміни стимулюватимуть торгівлю саме на регульованих платформах. З цією метою передбачені додаткові вимоги до авторизації МТФ — багатосторонніх торговельних майданчиків. Зокрема, для розвитку конкуренції нарівні з регульованими ринками та багатосторонніми торговельними майданчиками запроваджено так звані організовані торговельні майданчики (OTF) для інструментів, не пов'язаних з акціями. Окрім торгового зобов'язання щодо акцій, також було встановлено торговельне зобов'язання щодо похідних фінансових інструментів, які також мають відповідати додатковим вимогам щодо процедур, передбачених Регламентом (ЕУ) 648/2012 про позабіржові деривативи, центральних контрагентів і торгових депозитаріїв (EMIR).

Нове європейське законодавство про ринки фінансових інструментів запроваджує низку додаткових організаційних вимог до діяльності інвестиційних фірм, пов'язаних із захистом активів клієнта й управлінням фінансовими продуктами, а також підвищення вимог до поведінки з клієнтами й інформування останніх. Інвестиційні фірми повинні будуть постійно оцінювати свою систему звітності шляхом створення механізму тестування. При цьому вимоги щодо ризик-менеджменту та внутрішнього аудиту поглиблені. У взаємовідносинах бізнесу та держави відбуваються постійні зміни. Так, зокрема, введено нові правила на ринку фінансового лізингу у зв'язку зі змінами чинного законодавства України, як-от: набуття чинності 19 жовтня 2019 року Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг», частина повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, передано до Національного банку України (далі — НБУ). НБУ з 01.07.2020 почав регулювати страхові, лізингові, факторингові, мікрофінансові компанії, бюро кредитних історій, ломбарди, кредитні спілки. Національним банком України також було встановлено, що послуги з фінансового лізингу можуть надаватися на підставі чинної ліцензії лізинговими компаніями, які є фінансовими установами, при цьому ці послуги повинні бути для таких компаній виключним видом діяльності.

Національний банк відкликав ліцензії 18 небанківських фінансових установ за їх власним бажанням. За даними НБУ, ліцензії на

надання фінансових послуг у вісімнадцяти фінустанов анульовано на підставі поданих ними заяв. Відповідне рішення ухвалене комітетом з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг на засіданні 27.11.2020.

У Кабінеті Міністрів України винесли на публічне обговорення норму, яка зобов'яже українські компанії публікувати фінансову звітність як відкриті дані. Відповідна норма є в проекті постанови, який вносить зміни до постанови Кабінету Міністрів України № 835 від 2015 року про відкриті дані, документ опублікований 01 грудня 2020 року на сайті Міністерства цифрової трансформації (Мінцифри). У новій версії постанови є перелік даних, які повинні публікуватися. Серед даних, за публікацію яких відповідає Держстат, є «фінансова звітність компаній, яка складається і подається відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». А серед даних, за публікацію яких відповідає державна податкова служба, є «фінансова звітність підприємств незалежно від форм власності (у межах збору такої звітності ДПС)». Якщо проект ухвалить, такі дані будуть публікуватися на Єдиному порталі відкритих даних. Такий крок підвищить прозорість підписання угод з контрагентами, дасть змогу оцінити розвиток своєї компанії в порівнянні з ключовими конкурентами, зменшить ризик співпраці з компаніями-одноденками. Теоретично фінансова звітність підприємств в Україні більше не є комерційною таємницею з січня 2018 року, коли набули чинності зміни до Закону про бухгалтерський облік. Однак отримати її не завжди просто, тому прийняття таких змін дозволить бізнесу працювати більш ефективно.

Світ навколо нас стрімко змінюється. Діджиталізація економіки, витіснення людської праці програмами й роботами — основні чинники, що визначають загальні тенденції зміни бізнесу й суспільства. Конкуренція підприємств на ринку продукції призводить до безупинної взаємодії їх на фінансових ринках. В останні роки європейський вектор став визначальним для українського фінансового сектору. Україна активно працює над імплементацією норм нового європейського законодавства про ринки фінансових інструментів, зокрема, MiFID II та MIFIR у своє правове поле.

Жодний сучасний бізнес не зможе існувати в довгостроковій перспективі без розробки стратегії цифрової трансформації.

Зараз спостерігається стрімке прискорення тенденцій, що до сьогодні набирали популярність дуже повільно. Швидше за все, саме вони визначатимуть майбутнє бізнесу протягом наступних років. Діджиталізація фінансових послуг, як і діджиталізація держави та технології у цілому, уже врятували мільйони робочих місць, допомогли сповільнити поширення кризи й дозволяють впоратися з новими реаліями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гусева О.Ю., Легомінова С.В. Диджиталізація — як інструмент удосконалення бізнес-процесів, їх оптимізація. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018, № 1 (23). С. 33-39.
2. Диба М.І., Гернего Ю.О. Диджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. Фінанси України. 2018. № 7. С. 50-63.
3. Семилітко Д. Диджиталізація в дії: як цифрова трансформація бізнесу впливає на успіх компанії. Аудитор України. 2019. № 5. С. 76-79.
4. Ферчук О. Топ-менеджер EVO: цифрова трансформація — завдання №1 для українського бізнесу. URL: <https://rau.ua/povuni/top-menedzher-evo>.

*КОЛОДЯЖНА Вікторія Олександрівна,
студентка Національного університету біоресурсів і
природокористування України,
науковий керівник: СОВА Олена Юріївна,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Національного
університету біоресурсів і природокористування України*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

У сучасному світі дедалі складніше уявити діяльність банківського сектору держави без використання інформаційних технологій. Саме тому питання фінансової безпеки банківської системи держави в умовах її адаптації до умов діджиталізації дуже актуальне.

Фінансова безпека — це стан банківських установ, що характеризується збалансованістю та стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягти поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку [2].

У зв'язку з прискоренням розвитку інноваційних технологій протягом років банківський сектор постає перед новими викликами сьогодення, а саме перебуває під тиском діджиталізації під час здійснення власних процесів й операцій.

Діджиталізація банківської системи являє собою новий напрям у процесі розвитку банківського сектору за рахунок сукупності сучасних економічних, організаційно-управлінських та інституційних інновацій. На сьогодні цифрова трансформація дає змогу оптимізувати процеси банків, скоротити бюрократичні процедури, впровадити сучасні послуги, підвищити конкурентоспроможність, також це дозволяє забезпечити управління ризиками та досягнення прибутковості [4].

Широке використання цифрових послуг — майбутнє банківської системи держави. Українські банківські установи у своїй практиці досить тривалий час ефективно використовують передові інноваційні технології. Підтвердженням цього є те, що у 2019 році Україна посіла 4 місце у світі за рівнем розвитку безконтактних платежів, а також

входить до першої п'ятірки країн за NFC-платежами, понад 20 комерційних банків пропонують NFC-сервіси [3].

У цей час банківський сектор України перебуває на стадії якісної цифрової трансформації, оскільки Національним банком України затверджено Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Ця Стратегія являє собою покроковий план створення в Україні повноцінної фінтех-екосистеми з інноваційними фінансовими сервісами та доступними цифровими послугами.

Основними ключовими дієвими елементами Стратегії стануть [3]:

- розроблення та впровадження концепту повноцінної регуляторної «пісочниці» для тестування інноваційних проєктів;
- підвищення рівня фінансової обізнаності та залучення населення й бізнесу;
- запуск академічної бази з фокусом на відкритий банкінг.

Реалізація цієї Стратегії безпосередньо залежатиме від виконання супутніх діджитал-проєктів, які втілює НБУ, таких як: запровадження віддаленої ідентифікації та верифікації, здатність здійснення миттєвих платежів із рахунку на рахунок у СЕП у форматі 24/7, посилення регуляторних заходів у сфері кібербезпеки тощо [1].

Отже, діджиталізація виступає одним з ключових факторів у процесі еволюційного розвитку суспільства, який передбачає не тільки впровадження інноваційних технологій, але й зміну культури банківської системи. Оскільки в результаті цього відбувається зміна специфіки впливу як на фінансову безпеку загалом, так і на окремі її структурні елементи.

Цифрова трансформація потребує значних змін ділового економічного середовища, які мають бути спрямованими на постійне відстеження цифрових трендів, можливість впровадження фінтех-інновацій на базі вже наявних цифрових технологій, постійний моніторинг фінансової безпеки банківського сектору, аби мати змогу вчасно оцінити його ступінь захищеності, стабільності функціонування та стійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-ta-mintsifri-spilno-pratsyuyut-nad-sifrovizatsiyeyu-bankivskoyi-sistemi-ukrayini>.

2. Пантелеєва Н.М.. Фінансова безпека в умовах цифрової економіки: очікування і реальність. *Фінансовий простір*. 2020. №2 (38). С. 22-37.
3. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025>.
4. Шведова К., Рибак О.. Діджиталізація у банківському секторі України. «Перспективні напрями розвитку наукової думки в ХХІ столітті: 3б. наук. праць за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. до Дня науки України та з нагоди 50-річчя Інституту проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (15 травня, 2020 р., м. Одеса). Одеса: Лерадрук, 2020. С. 222-229.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

У сучасних ринкових умовах процес діджиталізації — один із визначальних факторів економічного зростання підприємств і всього суспільства в цілому. Зміни зовнішнього середовища, зокрема технологічні трансформації, посилення інформаційних процесів, формування нових запитів споживання, зумовлюють зростання діджиталізації в усьому світі.

Процес діджиталізації характеризується трансформацією, впровадженням цифрових технологій із метою оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, поліпшення комунікаційних зв'язків зі споживачами й підвищення ефективності господарської діяльності. «Стратегія розвитку індустрії 4.0», розроблена Асоціацією промисловців і підприємців України, пояснює цифрову трансформацію як суспільні або технологічні зміни, які пов'язані із проникненням цифрової технології в усі аспекти взаємодії з людиною. Суть цих трансформацій полягає в пошуку нових підходів управлінських концепцій для вирішення класичних бізнес-завдань [1].

В Україні процеси створення цифрової економіки не набули ще повноцінного рівня, в порівнянні із розвинутими зарубіжними країнами, однак, на рівні компаній цих країн також існують вагомі проблеми щодо здійснення цифрової трансформації. За результатами глобального дослідження Riverbed Digital Performance, проведеного американською компанією Riverbed Technology в дев'яти країнах світу — США, Великобританії, Бразилії, Німеччині, Австралії, Франції, Китаї, Сінгапурі, Індії (об'єкти дослідження — 1000 компаній у сфері рітейла, транспорту, промисловості, охорони здоров'я, фінансів із річним доходом більш, ніж 500 млн дол.) — 95% учасників дослідження заявили про неготовність на цей час до впровадження цифрової стратегії у своїх компаніях [2].

Діджиталізація охоплює ряд складових елементів, як-от [3]:

1. Кіберфізичні системи — механізми, що діють на основі особливих комп'ютерних алгоритмів і пов'язані з користувачами за допомогою мережі Інтернет. Мета цих систем — створення способів отримання й надання будь-якої інформації, зв'язок з аналогічними пристроями через Інтернет, а також поширення програмного забезпечення з використання мобільних додатків.
 2. 3D-друк — технологія, де методом накладання послідовних шарів матеріалу за даними цифрової моделі створюється тривимірний об'єкт. Процес відбувається за допомогою спеціального пристрою — 3D-принтера.
 3. Робототехніка — орієнтована на виготовлення робототехнічних систем, які здатні автоматизувати складні технологічні процеси та полегшити працю людини у важких і небезпечних умовах. Промислові підприємства все частіше використовують працю «розумних» машин, заощаджуючи при цьому від 15% до 90% на операційних витратах.
 4. Великі дані — охоплюють групу технологій і методів, що дають можливість аналізувати й обробляти набори інформації, як структурованої, так і неструктурованої, задля отримання якісних і нових знань. Ці дані не піддаються обробці традиційними способами через досить великий обсяг.
 5. Інтернет речей — глобальна мережа фізичних пристроїв, підключених до Інтернету, а саме «речей» з влаштованими сенсорами, датчиками, здатними передавати й обмінюватися інформацією через спільні центри контролю, управління й обробки інформації.
- До того ж, зростання темпів розвитку діджиталізації напряму залежить від інституційного середовища країни, що стосується державної політики, законодавчих і нормативних актів, фіскальних інструментів. Тривала відсутність інноваційної бази в економіці країни, небажання представників великого та середнього бізнесу інвестувати в інноваційні проекти послаблюють цифрову трансформацію. Утім, на сьогодні активна участь держави в поліпшенні інноваційних процесів може прискорити розвиток різноманітних галузей. Приклад інноваційних зрушень навіть у державному секторі країни — впровадження цифрових додатків чи інших розробок для оптимізації роботи держорганів і мінімізації рівня бюрократії. Це

знаходить прояв у залученні водійських посвідчень в електронному вигляді, новий цифровий формат трудових книжок, а також проект онлайн-послуг «держава в смартфоні».

Діджиталізація процесів, цифрова трансформація, цифрова освіта, діджитал-маркетинг — слово «діджитал» уже декілька років у всіх на устах. Нинішня криза з її ефектом бомби, що вибухнула, довела, що не лише майбутнє бізнесу залежить від переходу на цифрові технології, а й теперішнє поставлене на карту, якщо ми не діятимемо швидко.

«Діджиталізація — загальний термін для позначення цифрової трансформації суспільства й економіки. Він описує перехід від індустріальної епохи й аналогових технологій до епохи знань і творчості, що характеризується цифровими технологіями й інноваціями в цифровому бізнесі», — цитуємо визначення Innolytics [3].

Діджиталізація бізнесу — рушійна сила, що сприяє його просуванню. Її основні переваги:

- економія часу та підвищення продуктивності — автоматизація виробництва й інших внутрішніх процесів компанії;
- оптимізація та поліпшення комунікацій — як внутрішніх, так і зовнішніх;
- можливості крос-продажів/upsell-продажів — вихід на новий рівень обслуговування клієнтів і заохочення їх до придбання більшої кількості продуктів;
- конкурентні можливості за рахунок поліпшення клієнтського досвіду та загальної оптимізації робочого процесу.

Згідно з прогнозами, опублікованими лише 3 місяці тому, світові інвестиції у діджитал-технології та послуги до 2023 року мали скласти 2,3 трильйона доларів. Але криза змінила все.

COVID-19 — момент, що розділив діджиталізацію суспільства на «до» та «після». Зараз компанії змушені переходити на технології, які вони не планували впроваджувати до певного часу, і переглядати свої стратегічні пріоритети. «Ставай digital або помри» — реальність, до якої нас підвела епідемія COVID-19. Основні проблеми, з якими ми зіткнулися, можуть бути вирішені шляхом цифрової трансформації.

Потреба власників бізнесу в захисті своїх співробітників: епідемія може стати тим переломним моментом, після якого дистанційна робота стане звичною практикою та доведе лідерам, що їхні співробітники можуть працювати з дому так само ефективно, як і в офісі, за

наявності потрібних технологій, правильному підході до управління та культури.

Нетворкінг і бізнес-комунікації: через карантин були скасовані всі основні заходи, як і всі авіаперельоти та поїздки. Однею з альтернатив особистим зустрічам є відеоконференції; існує також безліч платформ, що пропонують можливості для нетворкінгу.

Безперервне навчання: віртуальні школи, курси для самостійного вивчення, платформи для онлайн-навчання, системи управління дистанційним навчанням — приклади того, як діджиталізація освіти може допомогти педагогам під час вимушеного закриття шкіл і в подальшій практиці.

Збої та порушення в ланцюгах поставок і зупинка виробництва — звідси зростаючий попит на автоматизацію процесів і роботизацію.

Стратегія і тактика збереження життєздатності компанії в умовах хаосу [4].

Основними сферами діджиталізації є: медицина, економіка, банківська справа, ресторанний бізнес, екомерс і торгівля, страхування, маркетинг, освіта.

Нижче наведемо декілька прикладів того, як діджиталізація різних сфер економіки вже зараз допомагає знизити негативний вплив кризи, пов'язаної з коронавірусом.

Велика кількість працівників, які раніше працювали з офісів, тепер працюють з дому, і багато виробників були змушені тимчасово зупинити виробництво з огляду на карантинні обмеження. Сюди можна віднести також віддалену роботу і віртуальний офіс; електронну комерцію та діджиталізацію продажів («електронна бакалія»); безконтактну доставку; діджитал-маркетинг; юриспруденцію, діджиталізацію страхування та банківського сектору тощо.

Отже, розвиток бізнесу залежить від безлічі факторів, однак усім учасникам ринку доведеться змінюватися значно швидше в аспекті цифрових трансформацій, ніж це відбувається сьогодні. Мінливість зовнішнього середовища вимагає від підприємства постійної відповідності всім світовим тенденціям і стандартам, забезпечення конкурентних переваг, що дозволить довго та стабільно підтримувати діяльність бізнесу. Доцільність цифрової трансформації визначається швидкістю й розумінням споживачами, налагодженням системи ефективних комунікаційних потоків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018- 2020 роки: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018р. №67-р. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
2. Riverbed Technology: 95% компаний не готовы к цифровой трансформации. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.pcweek.ua/>.
3. Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2018. № 2(24). С. 4-12.
4. Діджиталізація бізнесу by Maryna Dubyna — Infogram. [Електронний ресурс]. URL: [https:// infogram.com/didzhitalizaciya-biznesu1hzi4ojkor176pw](https://infogram.com/didzhitalizaciya-biznesu1hzi4ojkor176pw).

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ У ВЕКТОРІ ЦИФРОВИХ ІМПЕРАТИВІВ

У сучасному фінансовому просторі відбувається постійна трансформація від глобалізації до цифровізації. Фінансовий ринок — основна ланка національної економіки, від його функціонування та розвитку залежить добробут суспільства. Наріжний камінь у формуванні потужної фінансової системи країни — неналежне функціонування та низький рівень розвитку сучасного фінансового ринку України, як-от: недостатня інтеграція у світовий фінансовий простір, низький рівень упровадження новітніх, інноваційно-інформаційних технологій. З огляду на це, важливого значення набуває дослідження розвитку фінансового ринку України у векторі цифрових імперативів як детермінанта ефективізації національної економіки.

Сучасний фінансовий ринок України функціонує в умовах глобалізації, цифровізації та світової пандемії, трендами його розвитку були:

- з 2010 — IV кв. 2013 рр. — оздоровлення фінансового ринку України після глобальної фінансової кризи;
- з IV кв. 2013-2015рр. — прояви кризових явищ фінансового ринку України;
- з 2016-2017 рр. — відновлення фінансового ринку України;
- з 2018-2019 рр. — зростання й істотний вплив цифрових імперативів на розвиток фінансового ринку України;
- з 2020 рр. — дотепер, зниження темпів розвитку фінансового ринку України, обумовлені низьким рівнем стресостійкості економіки країни, соціальними, політичними, фінансово-економічними детермінантами, впливом світової пандемії, викликаной SARS-CoV-2.

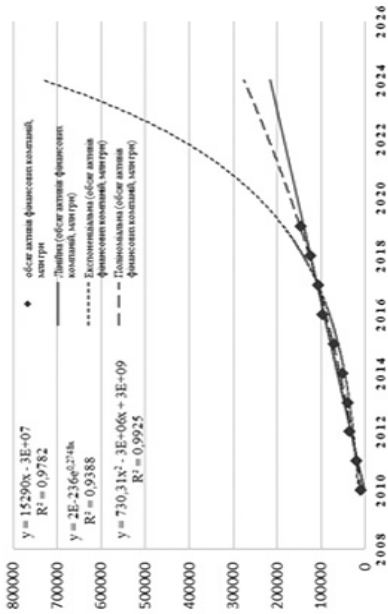
З урахуванням проведеного дослідження перспективи розвитку фінансового ринку України необхідно розглядати з позиції впливу

основних фінансово-економічних, а також політичних, соціальних, трансформаційно-цифрових детермінантів, рівня ймовірності залучення інвестицій і стресостійкості, впливу кібер- та біоризиків (рис. 1). Для подолання наслідків кризових явищ і забезпечення цифрового фінансово-економічного розвитку України необхідно сформулювати й імплементувати новітні фінансово-цифрові розробки (рис. 1) в систему ринкових процесів із надання фінансових послуг для функціонально-технологічної ефективізації фінансових відносин на мікро-, мезо-, макро-, метарівнях.

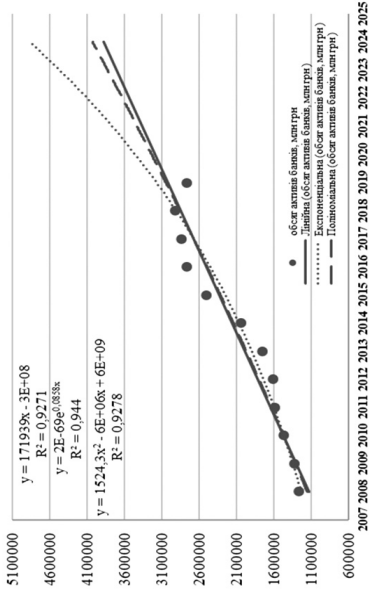
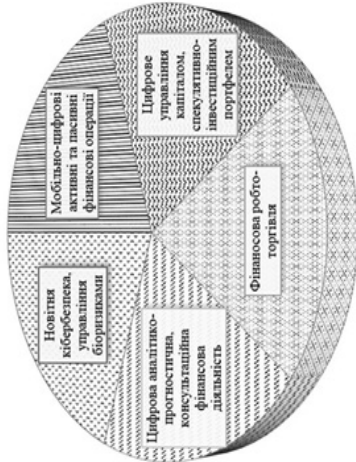
Водночас, передумовою розбудови новітніх фінансових відносин метафізичної величини постає створення оптимальних національних фінансових конгломератів, що забезпечать інституційно-організаційну уніфікацію, розширення номенклатури фінансових інструментів, підвищення фінансової стійкості, модернізацію фінансового посередництва, підвищення рівня ринкової ділової активності фінансових споживачів і ринкової ліквідності.

Разом із тим, в умовах викликів сьогодення, зокрема цифровізації суспільства, формується гостра необхідність створення новітніх фінансово-цифрових установ, що функціонують у просторі фінансових відносин, які повинні забезпечувати кіберфінансовий захист, стресостійкість, надійність, інноваційність, прозорість і професійне виконання широкого спектра новітніх фінансово-цифрових послуг різних секторів фінансового ринку.

У свою чергу, глобалізація, цифровізація, турбулентність, біхевіористичність і ненормальні ринкові реакції, а також істотні функціональні зміни різних сфер суспільства, політично-фінансові й екологічно-біологічні ризики формують гостру необхідність адекватної організаційної реакції. Тому для забезпечення ефективізації функціонування фінансового ринку України в умовах цифровізації суспільства та викликів сьогодення необхідно створити цілісний, централізований Національний фінансовий мегарегулятор України, який виконуватиме широке коло функцій, зокрема налагодження стабільності та розвитку національних і міжнародних фінансових відносин (а також політично-монетарне, фінансове регулювання); контроль, аудит, нагляд, пруденційну й організаційно-інноваційну діяльність всіх секторів фінансового простору країни.

Нові цифрові технології фінансових компаній

Нові цифрові банківські технології

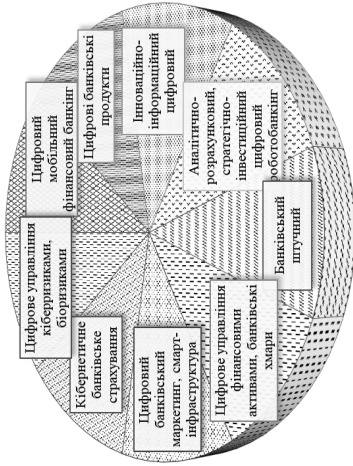

Рис. 1. Прогнозування перспектив розвитку фінансового ринку України

Джерело: авторська розробка

Шляхами розвитку фінансового ринку в умовах цифрових імперативів постають:

- удосконалення наявної та створення нової нормативно-правової бази щодо регламентування функціонування цифрового фінансового ринку;
- забезпечення застосування інноваційних цифрових фінансових інструментів;
- удосконалення інституційних структур шляхом упровадження цифрових технологій і створення фінансового кіберпростору; динамічне становлення цифрового фінансового ринку через збільшення обсягів трансферу електронних фінансових ресурсів і підвищення рівня фінансово-цифрової ділової активності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Офіційний портал Національного Банку України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua>.
2. Офіційний портал Національної комісії що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.nfp.gov.ua>.
3. Офіційний портал Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>.
4. Офіційний портал Міністерства фінансів України. [Електронний ресурс]. URL: <https://minfin.com.ua/ua/>.
5. Офіційний портал Міністерства цифрової трансформації України. [Електронний ресурс]. URL : <https://www.e.gov.ua/ua/about>.

***KUZNIETSOV Kyrylo O.,**
student, Kyiv University of Market Relations,
supervisor: **SOVA Olena Yu.,**
Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Department of finance,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine*

PARADIGM OF DIGITAL ECONOMY DEVELOPMENT IN UKRAINE

Digitalization is a general term for the digital transformation of society and the economy. It describes the transition from the industrial age and analog technologies to the age of knowledge and creativity, characterized by digital technologies and innovations in digital business.

The processes of digitalization (transformation of all types of information into digital form) today are becoming a determining factor in the development of human civilization, the basis of economic growth.

- Its main advantages [4]:
- saving time and increasing productivity — automation of production and other internal processes of the company;
- optimization and improvement of communications — both internal and external;
- cross-sales / upsell-sales opportunities — reaching a new level of customer service and encouraging them to purchase more products;
- competitive opportunities by improving the customer experience and overall optimization of the workflow.

Singapore, Great Britain, New Zealand, the UAE, Japan, and Israel are the leading countries in the development of the digital economy. These countries have set a course for digital development in the fields of transport, education, electronic means and the latest technologies. Around the world, the share of the traditional economy is declining and the share of the digital economy is increasing, providing huge benefits for countries and businesses [1].

In many countries, digitalization is an area of active state policy: by stimulating business and citizens to digitalize, building national digital infrastructures, attracting private investors to create digital platforms — from electronic payments to educational, medical, logistics, industrial and others.

In the table 1 presents the advantages and disadvantages of digitalization.

Table 1

Advantages and disadvantages of digitalization [3]

Advantages of digitalization	Disadvantages of digitalization
high level of competitiveness	benefits are not stable
simplification of work with an array of information	in case of incompetent use can spoil the relationship with customers
cost savings	the need for high-quality performers
customer loyalty by entering a new level of service	
positive attitude to the image of the enterprise	

In Ukraine, the processes of creating a digital economy have not yet reached a full level, compared to developed foreign countries, however, at the level of companies in these countries there are also significant problems in the implementation of the digital transformation.

The Concept of Development of the Digital Economy and Society of Ukraine for 2018-2020 states that «the development of the digital economy of Ukraine is to create market incentives, motivations, demand and needs for the use of digital technologies, products and services among Ukrainian sectors of industry, life, business and society for their efficiency, competitiveness and national development, growth of high-tech production and well-being of the population» [2].

But there are two issues [1]: the development of the information society and the development of an economically successful society that can use technology to realize and earn. A large block of issues is related to such infrastructures as the Internet of Things (IoT) infrastructure, identification and trust infrastructure (citizen ID, bank ID, mobile ID), open data infrastructure, public services and e-government infrastructure (diia.gov.ua), interoperability infrastructure, e-commerce infrastructure and e-business, transaction processing infrastructure (online payments, cashless tools, fintech services), life support infrastructure (digital medical, educational, security, transport, logistics services), geographic information and spatial infrastructure, industrial digital infrastructures (industry 4.0, cybersystems).

Thus, in the process of digitalization of the enterprise the following tasks are solved:

- definition of new values and guidelines of business activity;
- increasing competitive advantages;
- optimization of information flows and communication chains;
- improvement of information policy;
- modernization of infocommunication technologies and means of their realization;
- development of the existing technical and technological base of digitalization;
- information support of activity of separate structural divisions on the basis;
- modern digital technologies and intelligent systems;
- formation and development of a specialized internal structure for providing information
- and telecommunications services;
- improving the quality and competitiveness of products and services.

The traditional economy is affected by the digital component of business relations, which generates progressive forms of modernization of business processes, under the influence of which changes not only the structure of market participants, but also management technology them.

The development of digital business processes in enterprises in Ukraine will promote, first, training of qualified personnel specializing in electronic communications; second, development of new services for convenient delivery of online orders covering regions; third, the development and improvement of electronic payment systems; fourth, business optimization processes in the field of logistics and sales.

REFERENCES:

1. Дубровик-Рохова А.. Діджиталізація — це лише початок. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-pochatok>.
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки: Розпорядження КМУ від 17 січня 2018р. №67-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua>
3. Лігоненко Л., Хріпко А., Доманський А.. Зміст та механізм формування стратегії діджиталізації в бізнес-організаціях. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15464416163127.pdf>.
4. Поняття діджиталізації бізнесу: сфери і необхідність. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/business-digitalization.html>.

*КУТОВИЙ Роман Євгенійович,
студент Таращанського державного технічного
та економіко-правового коледжу,
науковий керівник: КОРНІЄНКО Антоніна Петрівна,
викладач вищої категорії, викладач-методист Таращанського
державного технічного та економіко-правового коледжу*

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

В умовах поширення економічної кризи активізація інвестиційної діяльності стає одним із пріоритетних завдань, що вимагає невідкладного вирішення на всіх рівнях господарювання. Без вирішення цього завдання стають неможливими перспективи оновлення виробництва на якісно новому рівні, підвищення ефективності господарської діяльності, створення конкурентоспроможної економіки світового рівня. Важливий фактор забезпечення сталого розвитку економіки країни та становлення її позитивного іміджу на світовій арені — інвестиційна привабливість держави. Інвестування значною мірою впливає на вирішення соціально-економічних проблем, з якими стикається будь-яка країна. Нині проблема низького рівня капіталовкладень і відсутності припливу інвестицій — актуальна для України та потребує негайного вирішення.

Досвід багатьох країн світу показує доцільність залучення інвестицій. Для України, як і для інших постсоціалістичних країн, існує ряд перешкод на шляху здійснення цього процесу. До них можна віднести відсутність сприятливого інвестиційного клімату в країні; недосконалість ринкового механізму економіки; нестабільність політичної ситуації; низький рівень ділової та професійної кваліфікації підприємців; недостатньо привабливі інвестиційні проекти і, разом із тим, брак зацікавлених партнерів. Крім того, на інтенсивність інвестиційних потоків впливає податкова система; відсутність чинної системи страхування інвестицій; надмірна монополізація економіки; а також високий рівень інфляції.

Складна ситуація в українській економіці багато в чому пояснюється її надмірною залежністю від зовнішньої кон'юнктури та наслідками світової фінансової кризи, яка істотно вплинула на економіку України.

Зростання інвестицій в економіку України не носить поки що загрозового характеру для економічної безпеки країни внаслідок відносно незначних обсягів вкладених капіталів. Разом із тим, треба враховувати всі можливі позитивні й негативні наслідки прямих іноземних інвестицій для приймаючої країни.

Існує багато питань у плані поліпшення інвестиційного клімату держави, який, за оцінками іноземних фінансово-аналітичних компаній, залишається вкрай несприятливим [1, с.245-246].

Негативні характеристики інвестиційного клімату в Україні:

1. Недосконалість правового поля.
2. Політична нестабільність.
3. Непередбачуваність і непрозорість державної політики.
4. Надмірна фіскальна активність держави.
5. Вузькість і неструктурованість внутрішнього ринку.
6. Обтяжлива митна політика.
7. Низька якість життя [2, с.225-227].

НБУ склав рейтинг краї за прямими іноземними інвестиціями станом на 30 червня 2020 року (табл. 1).

Накопичені прямі іноземні інвестиції, за даними НБУ, в економіку України станом на 30 червня 2020 року становили 50,311 млрд доларів. З них інструменти участі в капіталі — 38,053 млрд доларів, боргові інструменти 12,258 млрд доларів. За даними НБУ, найбільший іноземний інвестор в Україну — Кіпр. Компанії, зареєстровані в цій країні, інвестували в Україну 15,494 млрд доларів. На другому місці — Нідерланди (10,261 млрд доларів), на третьому — Швейцарія (3,083 млрд доларів).

Компанії з країни-агресора вклали в українську економіку 1,050 млрд доларів: Росія перебуває на дев'ятому місці, випереджаючи Польщу (826 млн доларів) і США (809 млн доларів).

На країни ЄС припадає дві третини інвестицій (35,897 млрд доларів).

Через карантин у всьому світі обвалилися прямі іноземні інвестиції. Найбільший спад спостерігався в розвинених країнах. Кількість нових інвестиційних проектів знизилася на 37% [1].

Таблиця 1

Топ-20 країн за прямими іноземними інвестиціями в Україну станом на 30.06.2020 року

Країна	Млн. доларів
1. Кіпр	15 494
2. Нідерланди	10 261
3. Швейцарія	3 083
4. Сполучене Королівство Великої Британії	3 054
5. Німеччина	2 316
6. Австрія	1 778
7. Люксембург	1 236
8. Франція	1 095
9. Російська Федерація	1 050
10. Польща	826
11. США	809
12. Британські Віргінські Острови	626
13. Швеція	570
14. Туреччина	484
15. Угорщина	367
16. Сингапур	354
17. Італія	344
18. Литва	246
19. Панама	225
20. Данія	220
Усього	50 311
Довідково: Країни ЄС	35897

Обсяг прямих іноземних інвестицій у світі в першому півріччі 2020 року скоротився на 49% в порівнянні з аналогічним періодом 2019 року.

«Глобальні потоки ПІІ (за винятком офшорних фінансових центрів у країнах Карибського басейну) в першій половині 2020 року перебували під серйозним тиском через пандемію COVID-19. За оцінками, вони досягли 399 млрд доларів, що на 49% менше, ніж у

2019 році, оскільки локдаун у всьому світі змушували компанії відкладати наявні інвестиційні проекти та відкладати несуттєві інвестиції для збереження грошових буферів», — з доповіді Конференції ООН з торгівлі та розвитку [4].

Скорочення стосується всіх основних форм ПІІ. Так, кількість нових оголошених інвестиційних проектів знизилася на 37%, число транскордонних злиттів і поглинань впало на 15%, а кількість оголошених угод з фінансування транскордонних проектів скоротилося на 25%.

За підсумками 2020 року, очікується зниження ПІІ в усьому світі на 30–40%. Більш точний прогноз ускладнений через невизначеність щодо тривалості та наслідків пандемії.

Сьогодні Україна не здобула серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності й інвестиційної привабливості, проте перспектива на майбутнє є. Наразі, до основних проблем, які гальмують розвиток інвестицій в Україні, можна віднести:

- високий рівень корупції;
- недосконалість відповідної законодавчої бази;
- недостатнє державне фінансування українських наукових закладів;
- недосконалість методичного забезпечення підготовки інвестиційних проектів;
- дефіцит досвідчених і кваліфікованих фахівців в управлінні проектами;
- відсутність практичного досвіду та слаборозвинена інфраструктура венчурних інвестицій в Україні тощо [3].

Отже, на основі викладеного матеріалу можна дійти висновку, що інвестиційний клімат у нашій країні є не дуже сприятливим для іноземних інвесторів. В Україні є багато проблем, які не дають поліпшити цей показник. З іншого боку, є багато позитивних тенденцій і зрушень. Якщо держава оновить систему державного регулювання, змінить правове законодавство та поліпшить життя громадян, то Україна має всі шанси на залучення великої кількості іноземних інвестицій, адже потенціал нашої країни дуже значний.

Короткостроковий прогноз потоку іноземних інвестицій в Україну показує, що обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіку України буде зростати у 2020–2021 роках.

До основних загальнодержавних заходів поліпшення інвестиційної активності можна віднести:

- усунення негативних чинників правового характеру на законодавчому та виконавчому рівнях влади;
- оптимізація системи оподаткування;
- забезпечення гнучкості податкової політики для підвищення зацікавленості інвесторів у зростанні доходів їх компаній; повне звільнення інвестицій від податків протягом першого року;
- удосконалення порядку сплати митних платежів і зборів під час надходження іноземних інвестицій в Україну;
- створення державою системи правового захисту іноземних інвесторів від боржників і недобросовісних партнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Через карантин у всьому світі обвалилися прямі іноземні інвестиції. УНІАН: <https://www.unian.ua/economics/finance/obsyag-pryamih-investiciy-u-sviti-vpav-udvichi-z-pochatku-rokunovini-ukrajina-11196296.html>.
2. Павленко І. І. Міжнародна торгівля та інвестиції. Навч. посіб. / Павленко І. І., Варяниченко О. В., Навроцька Н. А. К.: Центр учбової літератури, 2012. 256 с.
3. Гаврилюк О. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України. Фінанси України. 2018. №2. С. 68-81.
4. Конференція ООН з торгівлі та розвитку. 27.10.2020 р. <https://unctad.org/news/global-foreign-direct-investment-falls-49-first-half-2020>.

*ЛЕВКІВСЬКИЙ Іван Богданович,
аспірант ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»,
науковий керівник: БОРОДІНА Олена Михайлівна,
к.е.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН

Організація міжбюджетних відносин в умовах розвитку місцевого самоврядування потребує запровадження сучасних ефективних методів розподілу та використання бюджетних коштів, що спрямовані на реалізацію бюджетних програм.

Формування міжбюджетних відносин на території сучасної України пройшло тривалий шлях розвитку. Із розвитком місцевого самоврядування відбулася еволюція системи міжбюджетних відносин в Україні. Передача державою значної частини своїх повноважень на виконання місцевим органам влади, забезпечення власними фінансовими ресурсами, матеріальними й іншими має бути достатньою для розвитку територіальних громад на принципах самостійності, збалансованості й ефективності. Від особливостей організації системи міжбюджетних відносин залежить ступінь самостійності органів місцевого самоврядування [3, с. 44].

Найбільш дієвий механізм, який допоможе вирішити проблему виключення громади з процесу формування та перерозподілу місцевого бюджету, — розширене залучення громадськості засобами діджиталізації. У цьому контексті призначення діджиталізації розкривається через надання розширених можливостей засобами різноманітних програмних й апаратних інструментів отримувати доступ до процесу планування, використання та контролю за використанням коштів місцевого бюджету. Для членів територіальних громад вказані програмні й апаратні інструменти повинні надавати доступ до процесу планування місцевих фінансів, що реалізується так [2, с. 127]:

- донесення власних позицій і думок стосовно перспективних та/або стратегічних напрямів фінансування місцевих потреб

(формування бюджету розвитку, зокрема в аспекті реформування ЖКГ, фінансування потреб розвитку підприємств комунального транспорту тощо);

- надсилання місцевих електронних петицій, у яких відображаються місцеві ініціативи з фінансування окремих соціальних проектів нестратегічного значення;
- реагування громади на наявний проект місцевого бюджету в аспекті виключення окремих напрямів фінансування, які не мають суспільного інтересу та, на думку громади, мають високий рівень корупційного складника;
- корегування окремих статей витрат місцевого бюджету, особливо в частині реалізації спільних проектів з іншими територіальними громадами або вирішення питання отримання субсидій, субвенцій чи інших кредитних надходжень на реалізацію проектів, що не мають нагальної необхідності.

Таким чином, уже на етапі планування територіальна громада отримує доступ до процесу формування місцевого бюджету, визначаючи раціональність фінансового плану, запропонованого органами місцевого самоврядування, та мінімізуючи корупційний складник під час подальшого виконання такого бюджету.

Аналізуючи наведені засоби, інструменти та форми механізму діджиталізації у сфері місцевих фінансів (табл. 1), розуміємо, що вони мають лише обмежений програмний потенціал. Наявні на сьогодні програмні можливості діджиталізації як механізму управління місцевими фінансами потребують значного розширення з метою більш ефективного виконання відповідних завдань у частині громадського контролю за використанням коштів місцевих бюджетів.

Діджиталізація у сфері місцевих фінансів демонструє необхідність запровадження важливого тренду — переходу від громадського контролю до громадської ініціативи. Назріла нагальна потреба жителів територіальних громад у реалізації власних ініціатив місцевого розвитку, а тому різні форми електронної демократії набувають поширення та популярності [1, с. 326]. Цьому сприяє розвиток технологічних можливостей та інформаційно-аналітичних спроможностей сучасних гаджетів, які значно спрощують доступ громади до сервісів управління та контролю, зокрема у сфері місцевих фінансів.

Таблиця 1
Засоби, інструменти та форми механізму діджиталізації у сфері місцевих фінансів [4, с. 354]

Засіб (плагформа)	Сутність і зміст	Інструменти (з погляду фінансової децентралізації)
ProZorro	Державні і комунальні підприємства, організації — замовники — оприлюднюють оголошення про публічні закупівлі, а суб'єкти, які бажають виконати роботи, надати послуги чи здійснити продаж необхідної продукції, реєструються на відповідному ресурсі і приймають участь в електронному аукціоні	<i>Prozorro Market</i> — надає можливість ознайомлюватися користувачам (фізичним або юридичним особам) та суб'єктам господарювання із реальним станом проведення закупівель органами місцевого самоврядування для контролю за тим чи відбулася закупівля, хто виграв тендер, як мають реалізовуватися умови виконання закупівель, розмір витрат з місцевого бюджету на конкретну закупівлю
DoZorro	Онлайн-платформа (портал), для організації зворотного зв'язку між державним замовником, постачальником, субпідрядом чи правоохоронними органами щодо проведення публічних закупівель в системі ProZorro. Відбувається оцінка якості та законності проведення публічної закупівлі	<i>Публічний модуль аналітики</i> — дозволяє провести аналіз динаміки та ефективності проведених закупівель в окремо взятій громаді; визначити розміри та напрямки витрат коштів місцевого бюджету на проведення закупівель. <i>Професійний модуль аналітики</i> — надає розгорнуту інформацію щодо витрат місцевих бюджетів у сфері закупівель. Аналіз здійснюється за допомогою комплексних інструментів, які дають змогу сформулювати просторові зв'язки місцевих бюджетів та тих хто виграв аукціони. <i>Ризик-індикатори DOZORRO</i> — демонструє проблемні аспекти реалізації конкретних закупівель

Закінчення таблиці 1

Засіб (плагформа)	Сутність і зміст	Інструменти (з погляду фінансової децентралізації)
Інформаційно-аналітична система «Прозорий бюджет». (E-data — Spending)	Єдиний веб-портал використання публічних коштів	Мета полягає у забезпеченні доступу до інформації про використання публічних коштів розпорядниками та одержувачами коштів місцевих бюджетів
e-DEM — платформа електронної демократії	Надання громадянами легкого та зручного доступу до використання кількох інструментів електронної демократії, які покликані підвищити рівень інклюзивності громади в питаннях місцевого розвитку	<p><i>Сервіс «Місцеві електронні петиції»</i> — надає можливість впливати на розвиток громад через звернення до органів влади з петиціями;</p> <p><i>Сервіс «Громадський бюджет»</i> — надає можливість пропонувати свої проекти місцевого розвитку та/або впливати на розподіл визначеної частки коштів місцевого бюджету шляхом голосування за ті чи інші проекти;</p> <p><i>Сервіс «Відкриті міста»</i> — надає можливість взаємодії мешканців з місцевою владою та комунальними підприємствами, з метою інформування громадою останніх про актуальні проблеми благоустрою, ЖКГ тощо, що визнає потреби у їх фінансуванні;</p> <p><i>Сервіс «Електронні консультації з громадянськістю»</i> — надає органам місцевого самоврядування можливість оперативного обговорення проєктів місцевих бюджетів, планів про співробітництво між територіальними громадами тощо</p>
Київ Smart City	Мобільний додаток, який забезпечує доступ мешканцям Києва в режимі реального часу до інформації, що стосується функціонування міста, стану інфраструктури, звернень громадян тощо	Надає можливість швидкого оформлення, підписання та обговорення електронних петицій з найбільш гострих соціально-економічних та інфраструктурних проблем з додаванням відео- та фотоматеріалів

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Варналій З.С. Модернізація публічних фінансів України в умовах діджиталізації. Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: збірник матеріалів Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України. 2019. С. 325-329.
2. Дяченко С.А. Діджиталізація як сучасний механізм управління місцевими фінансами в умовах децентралізації. Інвестиції: практика та досвід. Серія: Державне управління. 2020. № 15-16. С. 126-131.
3. Кульчицький М.І. Міжбюджетні відносини в економічній системі України: монографія / М.І.Кульчицький. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 494 с.
4. Чеберяко О.В. Діджиталізація у сфері державних фінансів та управління. Цифрова економіка: зб. матеріалів II Нац. наук. метод. конф. (17-18 жовт. 2019 р., м. Київ). Київ: КНЕУ, 2019. С. 350-355.

*МИЧАК Наталія Олександрівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В ПРАКТИЦІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Значна частина часу в процесі діяльності суб'єктів господарювання витрачається на роботу з документами, тому питання, пов'язані з організацією документообігу завжди матимуть актуальність. До того ж на сьогодні складно уявити життя без інформаційно-комунікаційних технологій, які останнім часом розвиваються все стрімкіше та дають можливість автоматизувати весь цикл роботи з документами — від створення, редагування, реєстрації документів, контролю за їх виконанням до їх архівного зберігання. Протягом тривалого часу господарські потреби підприємств задовольняв паперовий документообіг, але в сучасних умовах господарювання, коли зростають інформаційні технології, замість звичних паперових носіїв інформації суб'єкти господарювання все частіше використовують електронний документообіг. Автоматизація документообігу в роботі суб'єктів господарювання — один із засобів збільшення ефективності їх діяльності через зміну стилю управління діяльністю. Однак, упровадження електронного документообігу в практику українських суб'єктів господарювання — досить відповідальне завдання, оскільки передбачає вибір системи електронного документообігу з широким набором можливостей для управління діловими процесами, яка дозволяла б вчасно систематизувати, прискорювати та раціонально впорядковувати діловодство.

Питання організації, практичного застосування електронного документообігу на підприємствах, поняття електронного документа і його захисту досліджували у своїх працях такі українські й зарубіжні науковці та вчені-економісти, як К. Безверхий [2], Ф. Бутинець, С. Гаркуша [3], В. Завгородній, Н. Захарченко [4], С. Івахненко, Н. Козлова [5], К. Копняк [6], В. Корбутяк [7], А. Косовець,

Т. Костунець [6], М. Коцупатрий, М. Ларін, М. Мамуненко [4], Н. Маслій [4], А. Ніколашин [8], А. Новицький [9], Г. Охріменко [10], М. Плешакова-Боровинська [11], І. Солодченко, В. Тихонов, І. Томашевська, С. Тукало, Л. Філіпова, Ю. Чирський та ін. Зокрема, Г. Охріменко вивчає проблеми впровадження електронного документообігу [10]. Захарченко Н., Н. Маслій, М. Мамуненко та М. Плешакова-Боровинська наводять алгоритм упровадження електронного документообігу [4; 11] та зазначають, що впровадження системи електронного документообігу позитивно вплине на ефективність підприємства шляхом поліпшення соціально-психологічного клімату у трудовому колективі через зменшення навантаження на працівників [4, с. 586] і дозволить підвищити виконавчу дисципліну персоналу та зменшити витрати часу на роботу з документами [11, с. 37].

Незважаючи на велику кількість наукових напрацювань у частині електронного документообігу, все ще потребує подальшого детальнішого вивчення вплив електронного документообігу на діяльність суб'єктів господарювання. Корбутяк В. вказує, що найважливіше значення для підвищення ефективності діяльності установ має саме автоматизація роботи з документами [7, с. 71].

Мета дослідження — виявлення проблем, пов'язаних з організацією електронного документообігу суб'єктів господарювання для їх вирішення.

Перш ніж приймати рішення про доцільність впровадження системи електронного документообігу, керівництву суб'єкта господарювання слід вирішити деякі питання з підготовки до автоматизації документообігу та чітко спланувати процес упровадження такої системи. Правильна організація електронного документообігу дозволить вирішити проблеми паперового документообігу, проте спричинить виникнення нових важливих питань.

Одне з таких питань — висока вартість придбання й обслуговування системи електронного документообігу та потужність апаратного забезпечення, що не завжди дозволяє встановити бажану систему документообігу на підприємстві.

Наступне питання — консервативність персоналу. Введення електронних документів у практику суб'єктів господарювання тісно пов'язане з потребою реформувати практичну роботу персоналу.

Ставлення працівників до впровадження автоматизованого документообігу не завжди позитивне, на практиці можуть виникати труднощі на етапі перебудови бізнес-процесів, коли актуальним стає навчити персонал працювати з електронними документами, оскільки різкий перехід від традиційного до електронного документообігу не означатиме більш ефективне ведення діловодства працівниками, які звикли постійно мати справу з паперовими документопотоками та будуть змушені підвищувати рівень своєї кваліфікації.

Ще одне не менш значуще питання — термін зберігання електронних документів на електронних носіях інформації. У Законі України «Про електронні документи та електронний документообіг» зазначено, що він повинен бути не меншим від строку, встановленого законодавством для відповідних документів на папері [1]. Деякі групи документів зберігаються досить тривалий період, за який можливе пошкодження програмно-технічних засобів, або й втрата бази даних, якщо не створено резервну копію.

Незважаючи на значні переваги ведення електронних документів на сьогодні, в діяльності суб'єктів господарювання ще залишається поширеною практикою надсилання традиційними способами паперових екземплярів документів адресатові як підтвердження електронних документів, що вказує на тривалість процесу переходу на повний електронний документообіг як альтернативу паперовому.

Отже, питання, пов'язані із практичним застосуванням систем автоматизації документообігу, потребують подальших наукових досліджень. З метою поліпшення організації електронного документообігу слід визначати коло відповідальних осіб за створення, перевірку, обробку, відправлення електронних документів і закріплювати відповідні обов'язки щодо таких документів за окремими працівниками у посадових інструкціях. Також доцільно зазначити в обліковій політиці факт переходу суб'єкта господарювання на ведення електронного документообігу.

Окрему увагу слід приділяти поясненням і навчанню персоналу, оскільки за потреби доцільно проводити тренінги, а також створювати інструкції з питань організації та користування відповідною системою електронного документообігу та включати їх до складу внутрішніх нормативних документів суб'єкта господарювання.

Такі заходи допоможуть оптимізувати документообіг, зменшити витрати робочого часу на роботу з документами, підвищити контроль за дотриманням трудової дисципліни, оскільки виконання завдань стане більш чітким і керованим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15/conv#n73>.
2. Безверхий К.В. Організація та методика електронного документообігу на підприємстві: стан та перспективи розвитку. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2013. Вип. 1 (2). С. 16-25.
3. Гаркуша С.А. Особливості зберігання, архівування та захисту електронної облікової інформації. Обліково-аналітичні та фінансово-економічні аспекти діяльності сільськогосподарських підприємств: колективна монографія. Суми, 2019. С. 38-47.
4. Захарченко Н.В., Маслій Н.Д., Мамуненко М.С. Вплив електронного документообігу на ефективність діяльності підприємства. Молодий вчений. 2017. № 5 (45). С. 582-587.
5. Козлова Н.С., Білоусько Т.М. Система управління електронним документообігом на підприємстві. Збірник наукових статей магістрів факультету фінансів і обліку ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014-2015 навчального року. Полтава: ПУЕТ. 2015. С. 16-22.
6. Копняк К.В., Костунець Т.А. Автоматизація документообігу як складова підвищення ефективності діяльності підприємства. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 11. С. 57-68.
7. Корбутяк В.І. Електронний документообіг та ефективність роботи органів державної влади. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління. 2013. Вип. 1. С. 69-76.
8. Ніколашин А.О. Проблеми електронного документообігу та шляхи їх вирішення. Облік і фінанси АПК: науково-виробничий журнал. 2009. № 3. С. 171-175.
9. Новицький А.М. Електронний документообіг як елемент забезпечення правового регулювання становлення інститутів

інформаційного суспільства. Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). 2013. № 4 (63). С. 11-20.

10. Охріменко Г.В. Основні проблеми впровадження електронного документообігу в системі менеджменту підприємства: веб-сайт. URL: http://eprints.oa.edu.ua/1416/1/%D0%9E%D1%85%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf.
11. Плешакова-Боровинська М. Системи електронного документообігу в діяльності промислових підприємств. Вісник Книжкової палати. 2012. № 7. С. 35-38.

LISOVA Anastasiia V.,
student National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
supervisor: SOVA Olena Yu.,
Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Department of finance,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

THE STATE SUPPORT FOR AGRICULTURAL INSURANCE IN UKRAINE: CURRENT PROGRESS AND FUTURE PROSPECTS

Given the weather turbulence, global climate change and their impact on agricultural production, the introduction of an effective agricultural insurance system is an extremely important task for today. This urgent need has become especially apparent in the wake of the drought in 2020, which has killed about 300,000 hectares of winter crops in southern Ukraine [1]. Farmers did not have access to the insurance product and thus protect themselves from these risks.

On October 29, 2020, amendments to the Law of Ukraine «On Peculiarities of Insurance of Agricultural Products with State Support» [4] were presented.

The proposed changes will be clearly defined [3]:

- subjects of the market of insurance of agricultural products with state support, requirements to them, their rights and obligations;
- insurance contracts: rights and obligations, subject of the contract, essential terms of the contract, termination of the contract;
- insurance rules, insurance risks, insured events, sum insured, insurance payment, etc.;
- loss in the event of an insured event in crop insurance, insurance indemnity;
- mechanism for providing state support to agricultural producers to insure their products;
- information support of insurance of agricultural products with state support.

In addition, changes are being made to [4]:

- abolition of the provision on insurance of agricultural products through the Agrarian Insurance Pool;

- clarification of the powers of the Authorized Body exercising state supervision over insurance activities.

It is important for farmers to define framework criteria for insurers and essential requirements for insurance products, without excessive over-regulation, which can make instruments unattractive to the market.

In the civilized world, agricultural insurance is a prerequisite for the existence of agriculture, especially for agricultural countries. In Ukraine, since 2001, there has been a repeated attempt to change the situation by ensuring the protection of farmers from the risks of death of agricultural products. However, since 2013, state funding for such insurance is not allocated. The current tool did not work and did not arouse business interest. The Agricultural pool, which was created in the last attempt to launch state-supported agricultural insurance, was not a transparent filter for professional and open selection of insurers. At the same time, the powers of the insurance market regulator were limited and, therefore, did not give confidence in the reliability of insurers. So, there is demand, but there is no decent supply.

Thus, «the demand for insurance services is determined by two main factors: the need for insurance as an element of risk management of a business entity or individual, as well as the purchasing power of policyholders, which allows to meet the demand for insurance by purchasing insurance services» [5, p. 108].

Agricultural insurance requires state support and mainly to make prices for such services reasonable. The state must also monitor the normal performance of duties by both farmers and insurance companies.

At the same time, «the main sources of risks in the agricultural sector are: failure to obtain the planned harvest, variability in prices for agricultural products, technological change, legal, social and human factors» [5, p. 108].

The task of the state is to ensure that farmers are stable, and the state funds spent on their support are returned in the form of goods. Although the farmers will not make a profit from the insurance payments, they will resume production next year. This task of agricultural insurance is to bring stability. For example, in Canada, public insurance focuses on providing a minimum price for insurance services to farmers. In the United States, equal access to insurance is provided: even if an agricultural producer grows his products in a risky area, he is still insured. But at the end of the season, risky portfolios are transferred by insurance companies to the state — there

are special funds, there is reinsurance. The system is complex, requires significant capital, but it is working [2].

Ukrainian agricultural insurance is almost as good as foreign counterparts in terms of its quality indicators. There are also modern insurance products, created the preconditions for an objective assessment of crops taken for insurance, and the determination of losses due to the occurrence of insured events. Insurance of agricultural products with state support will be introduced from 2021. To this purpose, «the state budget for next year provides funds in the amount of 672 million UAH» [3].

Agricultural insurance is the main and most important tool for risk management. The implementation of existing state plans for the introduction of subsidized agricultural insurance can significantly push the Ukrainian market to development.

REFERENCES:

1. Україні змінили закон про страхування сільськогосподарської продукції В: що саме. URL: <https://agronews.ua/news/minekonomiky-spilno-z-nbu-prezentuvaly-zminy-do-zakonu-pro-ahrostrakhuvannia>.
2. Заріпов А. Агрострахування та держпідтримка: чи складеться дует? URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/agrostrahuvannata-derzpitrimka-ci-skladetsa-dueti>.
3. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Офіційний Сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=e3c2e433-307c-489f-8c65-d6872ade951c&title=MinekonomikiSpilnoZNatsbankomPrezentuvaliZminiDoZakonuProAgrostrakhuvannia>.
4. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>.
5. Sova O. Organization of agribusiness insurance coverage. Management of the 21st century: globalization challenges. Issue 3: collective monograph / in edition I. Markina. Prague.: Nemoros s.r.o., 2020. 287 p. P. 108-120.

*ПРИЩ Тетяна Сергіївна,
студентка Таращанського державного технічного
та економіко-правового коледжу,
науковий керівник: МУСІЄНКО Олена Вікторівна,
викладач вищої категорії Таращанського державного технічного та
економіко-правового коледжу*

ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Мета дослідження — визначення інструментаріїв забезпечення державного регулювання зайнятості в умовах діджиталізації економіки. Об'єкт дослідження — діджиталізація економіки. Предмет дослідження — механізм реалізації політики протидії людьми як компоненти державного регулювання зайнятості в умовах діджиталізації економіки.

Епоха інформаційних технологій диктує поширення діджиталізації, урахування пріоритетів якої — обов'язкова умова побудови конкурентоспроможної економіки. Міжнародне співтовариство висуває жорсткі вимоги до учасників інноваційного процесу в частині результативності розроблення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та впровадження їх у всі без винятку сфери суспільного виробництва.

Один з основних чинників зростання економіки та конкурентоспроможності бізнесу — впровадження інновацій, що забезпечують його діджиталізацію. Як свідчить світова практика, ранг країни в галузі бізнесу, технологій і наукових даних негативно співвідноситься з ВВП на душу населення та позитивно співвідноситься з ризиком автоматизації, тобто більш кваліфіковані країни демонструють кращі економічні показники та менший ризик зриву ринку праці від автоматизації [1].

Формування цифрової економіки в Україні має стати рушійною силою для збільшення ВВП і поліпшення рівня життя населення. Використовуючи цифрові технології, кожний сектор економіки може розвиватися швидше, якісніше й ефективніше. Це обумовлює

широкий інтерес науковців до концепції цифрової економіки та діджиталізації.

У загальному розумінні «діджиталізація» визначається як спосіб приведення будь-якого різновиду інформації до цифрової форми [2].

Термін «діджитал-економіка» (digital economy) введений у науковий обіг ще в 1995 р. американським ученим Н. Негропonte [3]. Утім, це поняття досі трактується неоднозначно. Зокрема, діджитал-економіка ототожнюється зі знанневою, інформаційною або мережевою. На нашу думку, слушна позиція, згідно з якою в основі діджиталізації — інформація, а саме оцифрування значних обсягів знань і даних, що зумовлює якісні зміни в поведінці суб'єктів господарювання [4]. Тобто відбувається інтеграція реальних господарських відносин у віртуальний простір.

Діджиталізація — результат розвитку продуктивних сил. Особливості світового діджиталізованого ринку праці [2] — це збільшення обсягів робіт і наданих послуг, що виконані за рахунок використання діджитал-технологій; зростання кількості електронних бірж праці та мобільних додатків з пошуку / пропонування роботи; збільшення чисельності самозайнятих, які надають аутсорсингові послуги; поява нових форм праці («нульових» трудових договорів / zero hours contract, «парасолькових» договорів / umbrella contract) і pro bono-сервісів; поширення краудсорсингу (залучення «розумного натовпу»).

За результатами дослідження потенціалу діджиталізації економіки України, можна виокремити низку проблем, як-от:

- слабка обізнаність українського суспільства щодо переваг діджиталізації та її наслідків;
- недостатнє залучення представників бізнесу, банків і громадського сектору до ІКТ;
- дисбаланси у використанні діджитал-технологій основними групами українських стейкхолдерів.

Для вирішення перелічених проблем необхідно:

- підвищити ступінь обізнаності окремих верств суспільства щодо переваг діджиталізації шляхом популяризації ІКТ у рамках стратегічних пріоритетів на національному рівні. Досягненню окресленої мети сприятиме проведення конференцій, симпозіумів, воркшопів із залученням українських експертів та іноземних фахівців;

- на державному рівні розглянути можливість розширення спектра доступних цільових грантів для впровадження й розвитку діджитал-технологій, наприклад, за рахунок створення окремих фондів для фінансування ІКТ, співпраці держави з комерційними банками та небанківськими фінансовими установами в напрямі розроблення програм підтримки ІКТ;
- збалансувати ступінь діджиталізації між провідними стейкхолдерами на українських ринках шляхом стимулювання співпраці представників бізнесу, громадського сектору, банків і освіти. Це дасть змогу визначити потреби кожного стейкхолдера та можливості їх спільного задоволення в умовах діджиталізації [4].

На сьогодні економіка України має як прикладний і теоретичний, так і законодавчий базис для того, щоб зміцнити свої позиції серед країн світу. Проте її діджиталізація поки що має переважно інноваційний характер. Тому обов'язкова вимога для національної економіки — поєднання теоретичних досліджень із сучасними потребами й можливостями стейкхолдерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Sands E. G., Bakthavachalam V. Ranking Countries and Industries by Tech, Data, and Business Skills. 2019. URL: <https://hbr.org/2019/05/ranking-countries-and-industries-by-tech-data-and-business-skills> (дата звернення: 09.12.2019).
2. Косинський В.І. Сучасні інформаційні технології: навч. посіб. // Косинський В.І., Швець О.Ф. К.: Знання, 2012. 319 с.
3. Negroponte N. Being Digital. N. Y. : Knopf, 1995. 256 p.
4. Коломієць Г. М., Глушач Ю. С. Цифрова економіка: контроверсійність змісту і впливу на господарський розвиток. Бізнес Інформ. 2017. № 7. С. 137-143.

POST-PANDEMIC FUTURE DEVELOPMENT OF THE WORLD ECONOMY AND THE ECONOMY OF UKRAINE

The outbreak of coronavirus has already caused suffering to humanity and caused a real economic shock around the world. The COVID-19 pandemic has affected not only the health of nations, but also the socio-political and economic situation of each country. Significant slowing down of global growth and aggravation of problems within countries have reduced the size and growth rate of GDP. And quarantine, which has long been announced in most countries, has reduced domestic consumption and hit not only business but also budget revenues.

Negative impacts on financial markets, the tourism sector, and disruptions in supply and service chains have led to the collapse of all G20 economies, especially those related to China, such as Japan, Korea, and Australia.

If the effects of the virus outbreak are reduced, the impact on trust and the proceeds of targeted policy action in stable economies could help increase world GDP in 2021 to 3,25%.

The longer and more intense phase of the coronavirus outbreak, which will be widespread in the Asian region, Europe and North America, will significantly weaken economic expectations. In this case, global growth could fall to 1,5% in 2020, which is twice the projected rate of the COVID-19 outbreak.

According to the forecast, the annual growth of world GDP by the end of 2020 will decrease to 2,4% compared to the forecast in 2019 2,9% growth.

The speed of economic recovery will depend on [2]:

- duration and depth of internal quarantine measures;
- external environment and speed of recovery of supply chains in the world;
- supporting economies with instruments of fiscal and monetary policy;
- depth of social distancing that affects consumption;

- employment opportunities for dismissed employees;
- possible future changes in consumer and investor behavior.

The world's largest economies in the second quarter of 2020 due to the effects of the coronavirus pandemic, experienced record declines in GDP. In particular, Australia entered a recession for the first time since 1991 after its GDP fell by 7% in the second quarter. This means the highest quarterly contraction in Australia's economy, whose extraordinary growth was not interrupted by the global financial crisis of 2008 [1].

Latin America's largest economy, Brazil, has become the second country hardest hit by the pandemic. The GDP indicator dropped to the level of the 2009 crisis pattern.

According to the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), the world's largest economy, the United States, fell 9,5% in the second quarter of 2020. The world's second-largest economic power, China, has avoided a downturn by containing the epidemic. Its GDP grew by 11,5% in the second quarter, after falling by 10% in the first. The annual decline was 6,8% in the first quarter and a rebound of 3,2% in the second.

Eurozone countries as a whole recorded a decline in GDP in the spring at 12,1%. Europe's largest economy, Germany, recorded a 9,7% decline in GDP in the second quarter of 2020 [1].

Italy entered a recession with a 5,4% drop in GDP in the first quarter and a 12,8% drop in the second. France's GDP fell by 13,8% in the spring of 2020 after a tougher and longer restraint than in Germany, after a reduction of 5,9% between January and March.

Great Britain is the most affected by the pandemic among European countries. It is currently experiencing the worst recession on the continent, as its economy remains tied to the EU economy until the end of the year. GDP fell by 20,4% in the second quarter of 2020, after declining by 2,2% in the first [4].

Ukraine's GDP due to the COVID-19 pandemic may decrease by 7% in 2020 due to the impact on the economy of external and internal shocks.

Moreover, the indicators of the State Budget of Ukraine for 2020, recently approved by the Verkhovna Rada, in accordance with the proposal of the Cabinet of Ministers, are of fundamental importance for assessing the prospects for the development of the domestic economy in the current extraordinary situation in our country. In the new version of the State

Budget, revenues of which were reduced by UAH 119,7 billion (11%) to UAH 975,8 billion compared to the current law, while expenditures were increased by UAH 82,4 billion to UAH 1,266 billion. As a result, the marginal state budget deficit increased from UAH 96,3 billion to UAH 298,4 billion. It is planned to cover the growing budget deficit through borrowing. The allowed limit of public debt as of December 31 will increase from 2,045 trillion to 2,387 trillion hryvnias [3].

Among the sectors that provide the economy with goods or services, the transport sector will be the most affected by the negative impact of the pandemic. Due to the closure of domestic and international passenger traffic and a decrease in the volume of trade in goods in the transport sector, it is expected that the volume of services provided will decrease by 14,3% compared to 2019.

In general, during January-June 2020, among the main sectors of the economy there was an increase in only the volume of retail trade turnover — by 3,0% (an increase of 10,5% in January-June 2019). At the same time, other types of economic activity showed a decrease: agriculture — by 18,7% (an increase of 5,8% in January-June 2019); volume of cargo turnover — by 19,6% (increase by 3,4%, respectively), volume of passenger turnover — by 55,9% (increase by 3,0%, respectively), wholesale turnover — by 0,5% (decrease by 0,2 % respectively); industrial production — by 8,3% (growth by 1,3%, respectively); construction — by 5,5% (an increase of 25,3% in January-June 2019).

Unexpected quarantine affected the dynamics of development of certain industries. Thus, in Ukraine, the pharmaceutical, transport and food enterprises (in particular, food delivery) are expected to grow. It will be possible to check the truth of this thesis in a few months. But it is already possible to state that work in the remote mode promoted stimulation of use of tools of remote work for support of communications.

Ukraine, like the rest of the world, has one of the biggest challenges. This is the challenge that have to unite society around overcoming the economic downturn.

REFERENCES:

1. Григораш О. В., Григораш Т. Ф., Ченцов В. В. Світова економіка в умовах covid-19. Економіка та держава. 2020. № 4. С. 104-108. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.4.104.

2. Заха Д., Мовчан В., Кравчук В., Кірхнер Р., Полушкін Г. Економічний вплив пандемії Covid-19 на Україну. URL: https://grg.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf.
3. Кулицький С. Проблеми розвитку економіки України, обумовлені пандемією коронавірусу COVID-19 у світі, та пошук шляхів їх розв'язання. Україна: події, факти, коментарі. 2020. № 9. С. 47-53.
4. Пандемія COVID-19 спричинила рекордне падіння світової економіки. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3091815-pandemia-covid19-spricinila-rekordne-padinna-svitovoi-ekonomiki-zmi.html>.

CHUBANOVA Maryna S.,
student National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine,
supervisor: SOVA Olena Yu.,
Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Department of finance,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

DIGITALIZATION AS THE KEY TO THE SUCCESS OF MODERN AGRIBUSINESS

Today is the most important transformation of our time — digitalization. This is a phenomenon that is designed to simplify our lives and make doing business more efficient. It allows you to translate a huge amount of information into a structured data system and facilitate the work of all enterprises, including agro, which differ in their industry specifics and requirements for the management system. Digitalization in agribusiness radically changes the approach to the organization of collection, processing, storage and use of information data, reducing production costs and increasing productivity, and hence profitability

There are two main areas in which digitalization is moving, namely increasing productivity and creating completely digital enterprises in the future. The use of new technologies in business reduces overall costs, thereby increasing profits. It is through digitization that companies are realizing that they can improve in their industry. Thus, less effort is required, as digitalization helps to overcome barriers and easier to move to a new level of enterprise management.

With the digitization of data, business methods are also undergoing significant changes. At this stage, many companies have the opportunity to become leaders with minimal costs, only through the digitalization of production. The second area of digitalization is «digital enterprises». They are created thanks to cloud technologies and exist on the basis of remote work. In the economy, it becomes increasingly difficult to survive if the company is not a «digital business». That is why more and more companies are turning to cloud services.

With the development of new technologies, each subject of domestic agribusiness is on the path of gradual digitalization of its own activities.

It all starts with the spontaneous digitization of information (stage one), which gradually leads to the formation of a large array of data in the form of BigData. The biggest problem of the second stage is the non-systematized data structure, from which it becomes impossible to work in a certain period. Only by moving to the third stage of the BigData grouping, Ukrainian agricultural enterprises have a chance to catch up with the latest global trends in technology.

The complete digital transformation of agribusiness (fourth stage) is a goal that every agribusiness should strive for. Doing business exclusively in digital format, will allow agricultural enterprises to no longer depend on printed methods of information storage, conduct all business negotiations online and perform any tasks without being tied to the office. The transition to the last stage of digitalization will greatly simplify life and reduce costs, but it cannot be achieved without gradual work on data conversion.

The problem of most agricultural enterprises in Ukraine is that, due to conservative views, they are delayed for a very long time at the first stage. While companies around the world have long come to implement digitalization, domestic manufacturers are literally stuck in the past, the only good thing is that not everyone.

The leading agricultural enterprises of Ukraine include those who use the solutions of PreAgri, GIS 6 Agro, GIS 6 WEB. Systematic and integrated use of these information technologies allows you to implement both areas related to digitalization, namely to increase productivity and create a completely digital enterprise.

GIS 6 Agro software product consists of several modules that provide functionality for accounting of land plots, crop rotation, all types of ownership and use of land plots, allow to monitor the terms of lease agreements and exchange information with external solutions. Advanced analytics and search tools allow you to quickly find a site, analyze information and print reports. With this program, at the same time reduces the company's costs and improves performance. The product is the first step towards digitalization of the business.

The next step on the way to digitalization of business can be GIS 6 WEB. This version of the program, which allows you to configure the interface for the company's processes, has a slightly simplified functionality compared to GIS 6 Agro, which allows you to quickly master all the possibilities of the solution. Using the Web interface for land accounting, GIS 6

WEB makes it possible to monitor lease terms, fill in the necessary attributes and control crop rotation online. This version also contains a Rest API module for communication with external solutions and synchronization of information between them.

PreAgri is an online service for advanced planning, control and analysis of field work, which allows you to manage the application of seeds, fertilizers, herbicides, as well as control fuel consumption and labor.

Thus, as shown by the results of agricultural enterprises in the systems PreAgri and GIS 6 Agro, systematization and grouping of data allows now: to reduce the cost of documentation, facilitate the process of compiling and using information, make work more efficient and profitable, in a short time to increase enterprise competitiveness, which is the main goal of each market entity.

In 90% of cases, foreign investors are the customers of agroinnovation developments for Ukrainian IT specialists. Today in Ukraine there are about 200 new agricultural startups, and about 30 of them have already become successful companies with their customer base both in Ukraine and abroad. Among them are Kray Technologies, GrainTrack, eFarmer, Skok Agro, BIOSens, SmartEP, UAberry, AgroportEx, Tradomatic.

Despite numerous declarations on digitalization, Ukrainian agricultural holdings are very slow. And when artificial intelligence and robots are constantly being introduced in the world today, Ukrainian companies still continue to implement GPS-trackers, basic accounting programs, video monitoring, data acquisition from sensors and, at best, electronic document management [1].

The growth rate of digitalization directly depends on the institutional environment of the country, which relates to public policy, laws and regulations, fiscal instruments. The long absence of an innovation base in the country's economy, the reluctance of large and medium-sized businesses to invest in innovative projects weaken the digital transformation. However, today, the active participation of the state in improving innovation processes can accelerate the development of various industries.

REFERENCES:

1. Діджиталізація: хто сьогодні інвестує в агроінновації в Україні. URL: <https://landlord.ua/news/didzhytalizatsiia-khto-sohodni-investuie-v-ahroinnovatsii-v-ukraini>.

2. Лазоренко Т., Шолом І. Діджиталізація як основний фактор розвитку бізнесу. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201186>.
3. Geodetic Information System 6 Agro. URL: <http://shels.com.ua/gis6agro.htm>
4. GIS 6 WEB Solutions. URL: <https://shels.com.ua/gis6web.htm>.
5. PreAgri. URL: <https://preagri.com>.

*УВАРОВСЬКИЙ Руслан Дмитрович,
аспірант ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»,
науковий керівник: БОРОДИНА Олена Михайлівна,
к.е.н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи
ВНЗ «Київський університет ринкових відносин»*

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА СУЧАСНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

У наш час для забезпечення ефективного, конкурентоспроможного та чіткого функціонування підприємств дуже важливе значення має активізація інноваційних процесів. Маючи орієнтир на інноваційний розвиток, підприємства ставлять перед собою нові, більш складні завдання, важливість яких пов'язана з підвищенням конкурентоспроможності на ринку України; забезпечення необхідної кількості та якості продукції для потреб споживача; соціальний приклад підприємств, соціальну відповідальність перед споживачами, яка включає в себе відповідальність перед кожним громадянином і, насамперед, перед державою. Тому всі, не тільки нові підприємства, а й ті підприємства, що мають достатній досвід роботи, повинні спрямувати напрям своєї діяльності до інноваційних технологій.

Інноваційний розвиток — визначальний чинник ефективності діяльності підприємства, який характеризується перенесенням акценту на використання принципово нових прогресивних технологій, переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними організаційними й управлінськими рішеннями. У загальному визначенні, інновація — нововведення в галузі техніки, технології, організації праці або управління, засноване на використанні досягнень науки та передового досвіду [1].

Інновація виступає кінцевим результатом інноваційної діяльності, тобто діяльності, пов'язаної з трансформацією наукових досліджень і розробок, інших науково-технологічних досягнень у новий чи поліпшений продукт, уведений на ринок, у новий чи поліпшений технологічний процес, що використовується в практичній

діяльності, чи новий підхід до соціальних послуг. До інновацій належать нові продукти, нові технології, нова організація промислового виробництва й управління ним, а також відкриття нових ринків [6]. Саме вони є джерелом розвитку підприємства, удосконалення його внутрішніх процесів, залучення нових ресурсів і виробничих факторів. Інноваційні процеси, з одного боку, орієнтуються на повне задоволення попиту споживачів, а з іншого — на отримання бажаного позитивного економічного ефекту.

Стан інноваційної діяльності в Україні нестабільний. Це зумовлено тим, що в Україні інноваційна інфраструктура ще недостатньо розвинена, не охоплює всі ланки інноваційного процесу та не має системного підходу до забезпечення відповідними послугами у сфері інноваційної діяльності.

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується низьким рівнем використання наукових знань, вкрай повільним нарощуванням інноваційного виробництва. Україна належить до восьми держав світу, що мають необхідний науково-технічний потенціал для створення сучасних моделей авіаційної техніки, суднобудівної техніки, а українська продукція машинобудування займає одне з провідних місць у Європі, але за загальним рівнем інноваційної активності Україна значно відстає від країн ЄС. Причиною цього є комплекс проблем різного характеру, який склався історично та посилюється завдяки серйозній політичній нестабільності.

Треба зазначити, що інновація не обов'язково повинна бути технічною чи матеріальною. Нею може бути і нова цінність продукту для споживача, яка відповідає його потребам і інтересам. Неодмінними властивостями інновації повинні бути новизна, виробнича доцільність, раціональність (економічна обґрунтованість) і обов'язково — відповідність запитам споживача. Особливість поняття «інновація цінності» полягає в тому, що воно відображає однаковий акцент на обох складниках, як на цінності, так і на інновації. Цінність без інновації, зазвичай, зводиться до створення додаткової цінності за зростаючою тенденцією, наприклад, коли продукт підвищує свою якість, але це не дозволяє виробнику виділитися з-поміж конкурентів, або коли інновації стосуються нових технологій. Тому важливо відрізнити технологічну інновацію від інновації цінності як «ринкового першопрохідництва».

Інновація цінності — це результат нового способу мислення та втілення стратегії, що призводить до створення нового продукту, який отримує нову ринкову нішу та виходить із простору конкуренції. Особливістю цієї стратегії є можливість одночасно забезпечити підвищення цінності та зниження витрат. Саме так досягається стрибок цінності продукту як для компанії, так і для покупців. Цінність для покупців заснована на корисності й ціні продукту (послуги), пропонувані компанією, ціна для компанії генерується із ціни та структури витрат.

Інновація цінності потребує координації діяльності компанії у сфері корисності, ціни та витрат [4]. Такий системний підхід робить створення нових ринкових ніш стійкою стратегією. Інновація цінності вимагає, щоб компанії інтегрували всю систему підприємства на здійснення стрибка цінності для покупців і для самих себе. Без такого інтегрального підходу ця стратегія втрачає свою суть. В умовах ринкової економіки конкуренція та загроза банкрутства спонукають удосконалювати виробництво, підвищувати якість продукції, знижуючи її собівартість.

Рушійною силою зростання конкурентоспроможності підприємства є також впровадження інновацій. Саме на їх основі розробляються сучасні технології, нові підходи до організації виробництва, управління якістю продукції, які обумовлюють успіх й ефективність діяльності підприємства. Конкуренція лише створює ситуацію необхідності пошуку конкурентних переваг фірми та конкурентоспроможності товару, тобто лише спонукає вдосконалювати весь процес: від виробництва до збуту та споживання. А самі конкурентні переваги забезпечує реалізація підприємством інновацій [3].

Проблема відсутності інноваційного перевороту в Україні в тому, що, по-перше, інноваційна діяльність в основному здійснюється за рахунок власних коштів, хоча з кожним роком ця сума зменшується. Іноземні інвестори майже зовсім втратили інтерес до України [5].

Необхідно відмітити й інший аспект цього питання. Це відсутність стимулів у самих підприємців. В Україні взагалі відсутній налагоджений, стандартизований механізм оцінки інтелектуальної власності. Йдемо далі, майже 100 % підприємців України абсолютно не зацікавлені у довгострокових проєктах. Через те, що в Україні має місце великий ризик неповернення коштів, вони вкладають гроші лише в ті винаходи, які окупаються за 3–5 років.

Сучасні компанії ведуть свою діяльність у надзвичайно складний час. Зниження попиту на продукцію, високий рівень конкуренції, позики під високі процентні ставки. Усе це зобов'язує кожне підприємство стати новатором, для того, щоб закріпити свої позиції на ринку України. Але про введення методів інноваційних технологій у роботу свого підприємства, керівники компаній не думають, вони намагаються врятувати свої прибутки методом зменшення непрямих витрат.

Інноваційні процеси впливають на розвиток економіки, а високий рівень розвинутої економіки сприяє швидкому й ефективному впровадженню у виробництво інноваційних процесів. Уведення нових корпоративних правил управління, недостатня увага інноваційному розвитку підприємств із боку керівників, економія за рахунок непрямих витрат, не дає розвиватися інноваціям і негативно впливає на стабільність українських компаній у цілому. Проблема впровадження інновації не тільки через погане фінансування державою, не тільки через відсутність іноземних інвесторів, а ще й через сам менеджмент підприємств. Небажання щось змінювати та посередній погляд на ведення бізнесу в менеджерів також має визначну роль в питанні впровадження інноваційних технологій на підприємствах. Тому стало зрозумілим, що першим кроком для переходу підприємства до інноваційних технологій, є виключення людського фактора в цьому питанні [2]. Другий, не менш важливий, крок, — це добір професійного персоналу, який, разом зі своїм керівником, розпочне впроваджувати інноваційні технології на своєму підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. К.: Эльга-Н, Ника-центр, 2001. Т. 2. 512 с.
2. Волосковець Н.Ю. Корпоративна соціальна відповідальність підприємств як основа інноваційного розвитку сучасної економіки. Наукові праці КНТУ. Серія: Економічні науки. 2010. Вип. 17. С. 125-131.
3. Ким Ч., Моборн Р. Стратегія голубого океана. М., 2005. 272 с.
4. Кузьмак О.І. Інноваційна стратегія як засіб стабілізації розвитку промислового підприємства. Інноваційна економіка: Науково-виробничий журнал. 2016. Вип. 1-2. С. 114-118 .

5. Наука та інноваційна діяльність. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.
6. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития. М.: Директ-Медиа, 2007. 400 с.

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

ОГОЛОШУЄ НАБІР НА НАВЧАННЯ

БАКАЛАВР

В приймальній комісії університету здійснюється
реєстрація електронних кабінетів
вступників розпочинається 1 липня;
прийом заяв і документів:
з 14 липня по 23 липня

Освітні програми:

- 081 «Право»
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
- 075 «Маркетинг»
- 073 «Менеджмент»

ФАХОВИЙ МОЛОДШИЙ БАКАЛАВР

В приймальній комісії університету здійснюється
прийом заяв і документів:
на 1 курс з 29 червня по 13 липня
на 2 курс з 14 липня по 2 серпня

Освітні програми:

- 081 «Право»
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
- 075 «Маркетинг»
- 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
- 073 «Менеджмент»

МАГІСТР

В приймальній комісії університету здійснюється
реєстрація вступників для складання
ЄВІ та ЄФВВ з 11 травня по 3 червня;
прийом заяв і документів.
з 15 липня по 23 липня
з 1 вересня по 25 жовтня

Освітні програми:

- 081 «Право»
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
- 281 «Публічне управління та адміністрування»
- 073 «Менеджмент»

Наша адреса:

вул. Березняківська, 26-Б, м. Київ, Україна, 02152

rectorat@kumr.edu.ua

(іхати від ст. метро «Лівобережна» автобусом №49

або

маршрутним мікроавтобусом №249 до зупинки «Озеро Тельбін»)

Наші телефони:

Прймальня ректора: (044) 294-00-02

Прймальна комісія:

(044) 294-20-41, (050) 448-97-05

Центр післядипломної освіти та підвищення кваліфікації:

(044) 294-12-26, (050)383-01-08

Viber, Telegram (050)383-01-08

Наукове видання

ЧЕРЕВАНЬ Ірина Вікторівна,
БОРОДІНА Олена Михайлівна,
ЛЕВКІВСЬКА Галина Петрівна,
БЕЗПАЛЕНКО Ольга Володимирівна

Видається в авторській редакції

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
КРУГЛОГО СТОЛУ
«ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕСУ: СЬОГОДЕННЯ І МАЙБУТНЄ»**

Керівник видавничих проєктів Т. Ю. Чистякова

Формат 60x84/16. Підписано до друку 28.02.2021
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Ньютон.
Обл.-вид. арк. 4,33. Ум. друк. арк. 5,58
Наклад 300 прим.

Видавництво «Хай-Тек Прес»
Тел./факс (067) 466 73 24
e-mail: books@htpress.com.ua
www.htpress.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і книгорозповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 2688 від 15.11.2006 р.